

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1965 | ΑΡΙΘ. 4

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑ

Ῥμιλήσαμεν περὶ τῶν «δραχμοβόρων παι-
γνιδίων», καὶ διὰ τὴν ἀνεπίτρεπτον συνέχισιν
τῆς λειτουργίας των. Ὁ ἀσχοληθῶμεν σή-
μερον διὰ τὴν πολυθόρυβον «Σιωπὴν»· τὸ
συνταρακτικὸν κινηματογραφικὸν ἔργον, τοῦ
ὁποίου ἡ συνεχιζομένη προβολὴ διεγείρει—
κατὰ κοινήν ὁμολογίαν—θύελλαν αἰσθησια-
κῆς ἐξάψεως, προκαλοῦσαν τὸ ἄγχος καὶ τὴν
κατάθλιψιν. Διότι ἐμφανίζει μεσουρανοῦν τὸ
ἄστρον τῆς ἀγοραίας καὶ πανδήμου Ἀφρο-
δίτης· καὶ προβάλλει, ὡμῶς ὡμότατα, τὸ
διάστροφον πάθος ἐξηλακμένων συνειδήσεων,
τὰς ὁποίας ἡ φιληδονία καὶ ἡ παντελής ἀνυ-
παρξία ἠθικῶν κριτηρίων ἔχει μεταμορφώσει
εἰς χοίρους, ὅπως ἡ μυθολογουμένη Κίρκη
τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσέως!

★

Γνωρίζομεν τί θὰ μᾶς ἀπαντήσουν καὶ
πάλιν οἱ ἀνένδοτοι προοδευτικοί, πού ὑπερ-
επληθύνθησαν ἐσχάτως.

—Ἡ Τέχνη—θὰ μᾶς εἶπουν—ἀποτελεῖ
ἐκδήλωσιν τοῦ πνεύματος, πού ὑπερίπταται
τῆς ζωῆς, καὶ τὸ ὁποῖον «ὅπου θέλει πνεῖ»
(Ἰωάν. 3,8). Ἡ σεμνοτυφία οὐδεμίαν ἔχει
θέσιν εἰς τὴν «ἀτομικὴν» αὐτὴν ἐποχὴν μας.
Ἡ πνευματικὴ ἄλλως τε τοῦ ἀνθρώπου ἀνά-
πτυξις ἐνεργεῖται διὰ μέσου ἀντιφάσεων καὶ
ἀντινομιῶν. Καί, μὲ τὰς παλαιὰς ἀντιλήψεις,
δὲν δυνάμεθα νὰ ικανοποιήσωμεν σήμερον
τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, πού αἰσθάνεται νέας

ἀνατάσεις καὶ ἔχει νέας ἀνάγκας καὶ νέας
ἀπαιτήσεις. Πῶς εἶναι δυνατόν λοιπὸν ν' ἀρ-
νοῦμεθα τοὺς προβολεῖς τῆς δημοσιότητος εἰς
καλλιτεχνικὰς ἐκδηλώσεις, πού ἀποτελοῦν μορ-
φὰς ἀνωτέρας αἰσθητικῆς ἀντιλήψεως; Δὲν
εἶναι ἐπιτρεπτόν τοῦτο! Διότι ἡ Τέχνη εἶναι
δημιουργικὴ πνοή, θωπεύουσα καὶ τὰ ρόδα
τῶν κήπων καὶ τὰς νυμφαίας τῶν τελμάτων.
Οὔτε καὶ ἐδίστασεν ἄλλως τε ποτὲ νὰ ἐμφα-
νίσῃ τὰ οἰαδῆποτε τραγικὰ Οἰδιπόδεια συμ-
πλέγματα..! Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατόν ν'
ἀναχαιτίζωμεν σήμερον τὴν πνευματικὴν ἀ-
νάπτυξιν, μὲ ἀπαγορεύσεις, πού δὲν ἀνταπο-
κρίνονται πλέον εἰς τὴν σύστασιν τῆς σύγ-
χρόνου ψυχῆς, ἡ ὁποία ἀναζητεῖ ἀκορέστως
τὴν ἀλήθειαν παντοῦ;

★

Λῆρος ὑψηγόρος. Καὶ πλάνη ἐπικίνδυνος.
Οὔτε—ἀπαντῶμεν—ἡ ἀσάφεια εἰς τὴν δια-
τύπωσιν ἀποτελεῖ Τέχνην, ἀλλὰ ὀμιχλώδη
ἀπλῶς ὑπόστασιν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων·
διότι οὐδεὶς ἐκφράζεται ἀσαφῶς, ὅταν κατέ-
χη ἀπολύτως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ νὰ
διατυπώσῃ. Ἀλλὰ καὶ οὔτε εἶναι δυνατόν
ν' ἀποκαλῆται Τέχνη οἰοσδῆποτε ἄλλος τρό-
πος ἐκφράσεως, τοῦ ὁποίου συνέπεια καὶ ἀπο-
τέλεσμα εἶναι ἡ ἀποχαύνωσις τοῦ κοινοῦ, ἡ
ἀγελοποίησις του καὶ ἡ ἀφύπνισις τῶν κα-
τωτέρων ἐνστίκτων του. Ὁ ἀληθὴς μύστης
τῆς Τέχνης προσδέχεται τὴν ἐμπνευσίν του,

ὡς θείαν δωρεάν, ὡς «δώρημα τέλειον»· καὶ τὴν ἀποδίδει ἀγνήν, φωτεινήν, μυροβόλον καὶ μὲ τὴν μουσικότητα τῆς γλώσσης τῶν λειτουργικῶν πνευμάτων τοῦ Θεοῦ. Δὲν ὑπάρχει Τέχνη, μὴ ἀναζητοῦσα καὶ μὴ καθιεροῦσα, διὰ τῆς γοητείας τῆς, τὸ ὠραῖον, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ἀγαθόν· οὔτε μὴ πιστεύουσα εἰς τὴν θείαν οὐσίαν τῆς ζωῆς. Ἡ ἀληθὴς Τέχνη ἀντιμάχεται πρὸς τὸ κακόν· καὶ ὁδηγεῖ πρὸς τὴν Λύτρωσιν. Ἡ μήπως πρέπει ν' ἀποκαλέσωμεν Τέχνην καὶ τὴν ἀνευθρίαστον ἐπίδειξιν πάσης δυσόσμου διαστροφῆς τῶν μαζοχιστῶν, τῶν ἐπιδειξιῶν καὶ τῶν οἰωνοδῆποτε ἄλλων ἐκφύλων;

★

Ἄς προσέξωμεν. Διότι, μὲ τὰς ἀντιλήψεις αὐτάς, ὁ λεγόμενος πολιτισμένος κόσμος κατήντησεν εἰς τόσῃν ἠθικὴν ἔκπτωσιν, ὥστε νὰ συζητῆται σοβαρῶς ἡ Ἐθνικοποίησις τῶν κακοφύλων οἴκων· καὶ ἡ ἀνακήρυξις τῶν δυστυχῶν τροφίμων των εἰς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ λειτουργούς! Καί, ὅπως ἀνεγνώσαμεν προσφάτως, προετάθη ἡ δημιουργία σώματος «Καλῶν Σαμαρειτισσῶν», αἱ ὁπεῖα:—ὦ, τῆς παρανοίας— νὰ ἐπισκέπτονται τὰς φυλακάς, τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰς μακρυνάς ἐξοχάς, προσφέρουσαι ἑαυτάς, ἵνα μὴ στερῆται οὐδεὶς τῆς ἀπολαύσεως! Καὶ ἐρωτῶμεν. Εἶναι λοιπὸν πολιτισμὸς αὐτός, ἡ ἠθικὴ πανώλης; Καὶ τί θ' ἀπομείνῃ λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἱεράν οἰκογενειακὴν ἐστίαν, τῆς ὁποίας ἡ υἰεὶα καὶ ἡ θαλπωρὴ συντηρεῖ καὶ τὰς κοινωνίας καὶ τὰ Ἔθνη; Πολιτισμὸς ἑνὸς λαοῦ δὲν εἶναι ἡ πτωμαίνῃ τῆς ἠθικῆς του ἀποσυνθέσεως, ἀλλὰ ἡ ἀρρενωπὴ του δύναμις νὰ ὑψώνεται ἕως τὸ ἐπίπεδον τῶν μεγάλων Δημιουργῶν, καὶ νὰ λούεται εἰς τὰ χρυστάλλινα νάματα τῶν μεγαλοφυῶν τους ἐμπνεύσεων. Καὶ πᾶν ἄλλο ἢ πρόδος εἶναι τὸ ν' ἀκολουθῆ ἀγελαίως, ὅσους τὸν ὁδηγοῦν ἐκμαυλιστικῶς νὰ κυλισθῆ εἰς τὸν βόρβορον...

★

Ἄς προσέξουν περισσότερον εἰς τὴν σοβαρότητα τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον ἔχουν ἐπωμισθῆ, οἱ ἐντεταλμένοι νὰ κρίνουν τὴν καταλληλότητα τῶν διαφόρων προβαλλομένων ἔργων. Πικρόν, πικρότατον διατυποῦται συνεχῶς τὸ παράπονον τῶν γονέων, ποὺ εὐρίσκουν, ἔξω πάσης ἀνοχῆς, τὴν ἐπιδεικνυομένην ὡς πρὸς τοῦτο ἐπιείκειαν. Δὲν εἶναι-πιστεύομεν— ἀπλῶς ἐπικίνδυνος, ἀλλὰ καταστροφικὴ ἡ ἐπικρατοῦσα σύγχυσις, ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐπιδιώξεις τῆς Τέχνης. Εἴτε δὲ τὸ θέλομεν, εἴτε ὄχι, ὁ κόσμος ὅλος σήμερον εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν κυριαρχικὴν ἐπίδρασιν δαιμονικῶν πνευμάτων, ποὺ ὑποδύονται τὸ σχῆμα Ἀγγέλων φωτός. Ἐντὸς δὲ τῆς κοινωνίας μας κινοῦνται δυνάμεις διαβρωτικαὶ καὶ ἀρνητικαί, αἱ ὁποῖαι δροῦν ἀσυδότης· καὶ ὅλοεν καὶ ἐντονώτερον μᾶς ὁδηγοῦν εἰς ρῆξιν πρὸς τὸν κόσμον τῶν τιμίων μας παραδόσεων, ἀπεργαζόμεναι τὴν ἠθικὴν ἀτονίαν τοῦ Ἔθνους μας. Καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ὀμιλῶμεν περὶ Τέχνης, ὅπου ἀνυπαρκτεῖ ἡ πνευματικὴ ἀποτίμησις τῆς ζωῆς· καὶ ὅπου ἡ δημιουργικὴ ἐλευθερία δὲν προσανατολίζεται σταθερῶς πρὸς τὸ Ἀγαθόν. Σκοπὸς τῆς Τέχνης—πάσης Τέχνης—πρέπει νὰ εἶναι ἡ δημιουργία ἀνθρώπων ἀνωτέρας ἠθικῆς καὶ ζωῆς. Τὸ νὰ «ἐκκρούῃ τὸ λυπηρὸν τῆς διανοίας», ὅπως ἔλεγεν ὁ Περικλῆς. Καὶ νὰ συντελῆ εἰς τὴν τελειοποίησιν καὶ εἰς τὴν λυτρωτικὴν Χριστιανοποίησιν τῆς Κοινωνίας. Ἄλλως οὐδὲν ἔχει νόημα...

★

Ἡ Ἱερά ἡμῶν Σύνοδος, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἀπεφάσισεν νὰ ἐξαπολύσῃ ἐγκύκλιον, διὰ τῆς ὁποίας θὰ συνιστᾶται ἡ ἀποχὴ τοῦ Κοινοῦ ἀπὸ τοιούτου εἴδους θεάματα. Ἐζήτησε δὲ ἐγγράφως καὶ τὴν παρέμβασιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, τὴν ὁποίαν καὶ ἀναμένομεν μετὰ πεποιθήσεως.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Η ΕΝ ΕΥΒΟΙΑΙ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΡΜΑ

Εἰς τὸν ἐν Εὐβοίᾳ δῆμον Ληλαντίων, πλησίον τοῦ χωρίου Φύλλα (ἢ Φίλα), πατρίδος ἴσως τοῦ Μιαούλη, τὸ ὁποῖον δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς Χαλκίδος, εὐρίσκεται ἡ διαλελυμένη μὲν ἡ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἡ ἐπιλεγόμενη τοῦ Ἀρμᾶ, κειμένη «ἐν μέσῳ δασώδους συναγωγίας ἐξ ἐλαιῶν, πεύκων καὶ θάμνων»¹. Ὁ ναὸς τῆς μονῆς, τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἀποτελεῖ τὸ μόνον σωζόμενον κτίριον τοῦ ὅλου μοναστηριακοῦ συγκροτήματος, τὸ ὁποῖον σήμερον ἐμφανίζει μίαν σειρὰν ἐρειπίων. Βέβαιον πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ὁ ναὸς καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἄλλοτε ὑπάρξασα μονή, διεδέχθησαν ἀρχαῖον εἰδωλολατρικὸν ναόν, ὡς μαρτυρεῖται ἐκ τῆς ὑπάρξεως, εἰς τινα μέρη τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ, ἀρχαίων λίθων καὶ ἐκ τοῦ ὅτι καὶ γωνίαί πᾶσαι τοῦ ναοῦ, οἱ θόλοι καὶ τὰ παράθυρα ἐκτίσθησαν ἐξ ἀρχαίου ὕλικου, ψαμμίτου λίθου, κάλλιστα λελαξευμένου, ἐξαχθέντος ἐκ τῶν ἐγγύς τῷ τάφῳ τοῦ Σαλγανέως ἐν Βοιωτίᾳ, παρὰ τῇ ἀκτῇ Χαλίων, λατομείων ψαμμίτου λίθου, εὐρηγται πρὸς τούτοις στῆλαι μαρμαρίνοι, ἢ ἐξ ἀσβεστολίθου, κιονόκρανα Δωρικοῦ καὶ Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ... καὶ ἐπιτυμβία πλάξ, ἐφ' ἧς ἐγκεχαράκται ΑΠΟΛΩΝΙΟΣ... ὡς βαθμὴς πρὸ τῆς ἀριστερᾶς θύρας τοῦ ἱεροῦ»² χρησιμοποιοῦνθεῖσα ἄλλοτε, ἀλλὰ σήμερον μὴ ὑπάρχουσα. Ὁ ναὸς ἀρχιτεκτονικῶς ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν λεγομένων ἐγγεγραμμένων σταυροειδῶν μετὰ τρούλλου καὶ δὴ τῶν τετρακιονίων ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ τριμερὲς ἱερόν εἶναι ὀλόκληρον—ἦτοι ἄνευ διεισδύσεως—προσκεκολλημένον εἰς τὸ βασικὸν τετράγωνον τοῦ σταυροῦ. Κατὰ ταῦτα ὁ ἐν λόγῳ ναὸς ὁμοιάζει πρὸς τοὺς ναοὺς τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Ἁγίας Τριάδος—Κριεζώτου (παρὰ τὰ Ψαχνά, ὅστις ὑπῆρξε τὸ καθολικὸν Βυζαντινῆς μονῆς, τοῦ ὁποῦ σήμερον σώζεται μόνον μέρος τῶν τοίχων αὐτοῦ), τῆς ἐν Ἀθήναις Καπνικαρέας, τῆς ἐπὶ τοῦ Ὑμηττοῦ μονῆς τοῦ Ἀστερίου κ.λ.π. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀρχιτεκτονικῶν μαρτυριῶν τοῦ ναοῦ χρονολογεῖται οὗτος ἀπὸ τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 12ου αἰῶνος. Ὅταν, ἐξ ἄλλου, ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὡς ἁγία Τράπεζα τοῦ ναοῦ χρησιμοποιεῖται μαρμαρίνη πλάξ (παλαιοχριστιανικὸν θωράκιον), μετὰ μαιάνδρου καὶ ἐνσταύρων τροχῶν ὁμοίων πρὸς τὸ λάβαρον τοῦ Μ. Κων-

σταντίνου, τοῦ 5ου ἢ τοῦ 6ου αἰῶνος, καὶ ὅταν ἡ πλάξ αὕτη θεωρηθῇ ὅτι δὲν μετεφέρθη ἐκεῖ ἐξ ἄλλου ναοῦ, τότε ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ σημερινὸς ναὸς ἐκτίσθη ἐπὶ παλαιότερου ναοῦ, ἦτοι παλαιοχριστιανικοῦ. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Φραγκοκρατίας (1205—1470) καὶ μεταγενεστέρως ὁ ναὸς ἐπεσκευάσθη, ὡς δεικνύει ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις αὐτοῦ Ὁ κυρίως ναὸς περιέχει ἴχνη τοιχογραφιῶν, ὁ δὲ μεταγενεστέρως (17ος αἰὼν) κτισθεὶς σημερινὸς ναὸς αὐτοῦ εἶναι πλήρης τοιχογραφιῶν «τέχνης οὐχὶ εὐκαταφρονήτου», με θέματα τὸ «Πᾶσα πνοή», τὴν ζωὴν τοῦ Κυρίου, καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου³. Ὅθεν, ἔνεκα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀξίας αὐτοῦ, ὁ ναὸς εἶναι ἀνακεκμηρυγμένος ἀρχαιολογικὸν μνημεῖον.

Ὡς πρὸς τὴν ὀνομασίαν τῆς μονῆς ταύτης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἀρμᾶ, δὲν πρέπει αὕτη νὰ συσχετισθῇ οὔτε πρὸς τὴν πολίχνην Ἄρμα τῆς Ταναγραίας Βοιωτίας, ἐπὶ τῆς ἀπὸ Θηβῶν πρὸς Χαλκίδα ὁδοῦ⁴, οὔτε πρὸς ὄνομα κτίτορος τῆς μονῆς, ὡς συμβαίνει μετὰ πολλὰς μονάς, ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς προέρχεται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ΑΡΜΑ, ὡς ἐσφαλμένως ἔχει ἀναγνωσθῇ, τῆς ἐγκεχαραγμένης ἐπὶ τεμαχίου λευκοῦ μαρμαρίου καὶ ἐντετοιχισμένης ἐξωτερικῶς εἰς τὸν ἀνατολικὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ, κάτωθι τοῦ γείσου, μετὰ τῆς βορείας καὶ μεσαίας κόγχης τοῦ ἱεροῦ Βήματος. Ἡ ὠραία μεγαλογράμματος γραφὴ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, ἔχουσα ἄνωθεν αὐτῆς μικρὸν ἀέτωμα, ἔχει ὡς ἐξῆς:

«† Ἀνθιμος
Ἱερομόναχος
† Ἐτελειώθ
ἡ ὁ ναὸς τ(οῦ)
Μεγαλομάρ
τυρος Γεωργί
ου ἐν μηνὶ Ματίῳ ἐπὶ
ἔτους Ἰζρμε'».

Ἡ χρονολογία αὕτη Ἰζρμε', ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὸ ἔτος 1637, ἀναφερομένη εἰς ἀρίθμησιν τῶν ἐτῶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου (Ἰζρμε' = 7145—5508 = 1637), καὶ τυγχάνουσα δηλωτικῆ τῆς κτίσεως καὶ ἀγιογραφῆσεως τοῦ σημερινοῦ ναοῦ ἠκόστος τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς, ἀναγινωσκόμενη ὡς ΑΡΜΑ, ἀντὶ ΖΡΜΕ, συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ὀνομάζεται ἡ μονὴ Ἀρμᾶ. Ἴσως δὲ εἶναι μοναδικὸν τὸ παράδειγμα τοῦτο ὀνομασίας μονῆς ἐξ ἐπιγραφῆς κτιρίου αὐτῆς. Ἀσφαλῶς ἡ μονὴ πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ

3. Ἰωάννου Διάπη, «Ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου—ΑΡΜΑ—Εὐβοίας» ἐν «Ἀρχαῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν», τόμος ΙΑ', Ἀθήναι 1964, σελ. 285—304, καὶ ἐν ἀνατύπῳ σελ. 15—34.

4. Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ (Πυρσοῦ), τόμος 5ος, σελ. 562, ἐν λέξει «Ἄρμα».

1. Ἀθανασίου Σ. Γεωργιάδου, «Μονὴ Ἁγίου Γεωργίου ΑΡΜΑ ἐν τῇ Ἐρετρικῇ» ἐν «Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίᾳ», Ἀθήναι 1914, σελ. 192—197.—Ἀνδρέου Ευγγουλόου, «Εἰς τὰ περὶ τῆς Μονῆς ΑΡΜΑ» ἐν «Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίᾳ», Ἀθήναι 1915, σελ. 84—85.—Ἐρησκουτικῆ καὶ Χριστιανικῆ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ, τόμος Β', Ἀθήναι 1937, στήλῃ 91.—Ἰωάννου Διάπη, «Ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου—Ἀρμᾶ—Εὐβοίας» ἐν «Ἀρχαῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν», τόμος ΙΑ', Ἀθήναι 1964, σελ. 273—310, καὶ ἐν ἀνατύπῳ.—Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Φάκελος Μοναστηριακῶν, ἀριθμὸς 528.

2. Ἀθανασίου Σ. Γεωργιάδου, «Μονὴ Ἁγίου Γεωργίου ΑΡΜΑ ἐν τῇ Ἐρετρικῇ», ἐν «Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίᾳ», Ἀθήναι 1914, σελ. 193—194.

νάρθηκος αὐτῆς θὰ ὀνομάζετο μονὴ Ἁγίου Γεωργίου μόνον. Ὅμως πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ χρονολογία ΑΡΜΕ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἀριθμὸν 1145 καὶ ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ ἔτος 1145 θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Α. Ξυγγοπούλου ὡς χρονολογία ἰδρύσεως τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς.

★

Ἐνῶ ὅμως ὁ ρυθμὸς, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ τὰ ὕλικά τῆς κατασκευῆς τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς ταύτης μαρτυροῦν, κατὰ τρόπον ἐπιστημονικῶς ἀσφαλῆ, περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀνεγέρσεως αὐτοῦ, ὡς καὶ τοῦ νάρθηκος, ἡ ἱστορία τῆς μονῆς δὲν τυγχάνει ἀτυχῶς γνωστῆ. Δύναται νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ναοῦ (10ος—12ος αἰῶν) ἤρχισεν ὁ βίος τῆς μονῆς, ὅτι δηλαδὴ σὺν τῇ ἀνεγέρσει τοῦ ναοῦ ἰδρύθη καὶ ἡ μονή, ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ταύτης συνηγορούσης καὶ τῆς ἐρημίας τοῦ χώρου ἐφ' οὗ οὗτος ἔχει κτισθῆ. Δύναται ἐπίσης νὰ ὑποτεθῆ ὅτι δὲν συνεστήθη εὐθὺς ἀμέσως ἡ μονὴ ἀλλὰ μεταγενεστέρως, χρησιμοποιοῦνθέντος τοῦ περικαλλοῦς ναοῦ ὡς κέντρου περὶ τὸ ὁποῖον ἐκτίσθησαν κελλία καὶ ἄλλοι χρήσιμοι χώροι πρὸς ἐγκαταβίωσιν καὶ ἀσκησιν μοναχῶν, εἰς περίοδον ἀκμῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν Εὐβοίᾳ⁵. Ἡ ἀνωτέρω καταχωρισθεῖσα κτιτορικὴ τοῦ νάρθηκος ἐπιγραφή τοῦ ἔτους 1637, ἀναγράφει τὸ ὄνομα τοῦ ἱερομονάχου Ἀνθίμου, ἡγουμένου Ἰσως τῆς μονῆς, κτίτορος Ἰσως τοῦ νάρθηκος, ἀλλὰ ὅπως ἴσως ἀνήκοντος εἰς τὴν ἀδελφότητα αὐτῆς.

Ἐάν ὅμως δὲν εἶναι γνωσταὶ σελίδες ἀξιόλογοι καὶ ἡμέραι δόξης τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἀρμᾶ κατὰ τὴν, ὡς πρέπει ἴσως νὰ ὑπολογισθῆ, μακρὰν πορείαν τοῦ βίου αὐτῆς⁶, αἱ τελευταῖαι σελίδες τῆς ἱστορίας αὐτῆς, ὄχι μόνον τυγχάνουν γνωσταί, ἀλλὰ περικλείουν μεγαλεῖον ὁμοῦ καὶ συμπάθειαν. Καὶ τὸ μὲν μεγαλεῖον ἀναφέρεται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἀδελφὸς αὐτῆς, γαλουχηθεὶς μοναστικῶς ἐν αὐτῇ, ὑπῆρξεν ὁ ἐκ τῶν Φύλλων Εὐβοίας — πλησίον τῆς μονῆς — καταγόμενος Ἐπίσκοπος Εὐβοίας Νεόφυτος Ἀδάμ⁷, ἔθνικὸς ἀνὴρ καὶ

5. Σκιαγραφίαν τῆς πορείας τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν τῇ νήσῳ Εὐβοίᾳ βλέπε ἐν Ἐπισκόπου Θεοδοσοῦ Χρυσόστομου «Ἡ ἐν Εὐβοίᾳ Ἱερὰ Μονὴ Ἐρια» εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ἀριθμ. φύλλου 3 (1 Φεβρουαρίου) 1965, σελ. 75—80.

6. Σημειωτέον, ὅτι ἐκ τῶν πλήθους τῶν μονῶν τῆς Εὐβοίας μόνον δι' ἐλαχίστας ἐξ αὐτῶν, λ.χ. Γαλατάκη καὶ Γέροντος, σώζονται Πατριαρχικὰ σιγίλλια. Ἡ σπάνις αὕτη πρέπει νὰ ἐξηγηθῆ ἐκ τοῦ ὅτι αἱ μοναὶ τῆς Εὐβοίας ἦσαν Ἐπαρχικαί, ἤτοι διοικοῦντο ὑπὸ τῶν οικειῶν Ἐπισκόπων τῆς νήσου. Ἐλάχισται ἐκ τῶν μονῶν αὐτῆς ἐτιμήθησαν διὰ σταυροπηγιακῆς καὶ πατριαρχικῆς ἀξίας. Τὰ δὲ πατριαρχικὰ περὶ τῶν μονῶν σιγίλλια εἶναι, ὡς γνωστόν, πηγὴ ἱστορικῶν εἰδήσεων διὰ τὰς εἰς ἃς ταῦτα ἀναφέρονται μονάς.

7. Βασιλείου Γ. Ἀτέση, Μητροπολίτου πρώην Λάμνου, «Ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος Ἀδάμ» εἰς τὸ «Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν», τόμος Δ', Ἀθήναι 1956, σελ. 58—59.—Χρυσόστομου Θεοδόσιου Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ, «Ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος» εἰς τὸ «Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν», τόμος Ε', Ἀθήναι 1958, σελ. 113—127.—Πρωθιερέως Νικολάου Παν. Παπαδοπούλου, «Εὐβοεῖς κληρικοὶ ἀγωνισταὶ» εἰς τὸ «Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν» τόμος Ζ', Ἀθήναι 1960, σελ. 25—39.

μέγας ἀγωνιστὴς ἐν Εὐβοίᾳ κατὰ τὴν μεγάλην Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Ἡ δὲ συμπάθεια ἀναφέρεται εἰς τὸ γεγονός τῆς διαλύσεως αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος 1834, ὅτε διελύθησαν πολλαὶ μοναὶ τῆς ἐλευθερωθείσης Ἑλλάδος, ἤτοι εὐθὺς μετὰ τὸν θρίαμβον τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, καὶ εἰς τὸ ὅτι περισώθησαν αἱ θερμαὶ παρακλήσεις καὶ ἱκεσίαι τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς, διὰ τῶν ὁποίων οὗτοι εἰς μάτην τραγικῶς παρεκάλεσαν διὰ τὴν ἐκ νέου λειτουργίαν αὐτῆς. Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μονῆς, τὰ μὲν κτήματα αὐτῆς, σὺν τῷ χρόνῳ, περιῆλθον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς κοινότητος τῶν Φύλλων, ὁ ναὸς αὐτῆς, ἀνήκων ὡς ἐξωκλήσιον εἰς τὴν αὐτὴν κοινότητα, ὑφίσταται ἔκτοτε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐγκαταλείψεως, τὰ δὲ κελλία αὐτῆς καταρρέουν εἰς ἐρείπια, τῆς μονῆς μὴ ἀνασυσταθείσης, μετὰ τὴν ὡς ἄνω διάλυσιν αὐτῆς, μέχρι τῆς σήμερον.

Τὰς τελευταίας σελίδας τῆς ἱστορίας τῆς μονῆς περιέσωσαν κυρίως τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους (ἐν Ἀθήναις)⁸. Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν Μοναστηριακῶν Ἀρχείων ὁ ὑπ' ἀριθμὸν 528 φάκελος, ὑπὸ τὴν ἔνδειξιν: «Νομὸς Εὐβοίας, Ἐπαρχία Χαλκίδος, Ἁγίου Γεωργίου ἢ Ἀρμᾶ — Μονὴ διαλυμένη, Δήμος Ληλαντίων, 1836—1852», περιλαμβάνει 31 ἐν συνόλῳ ἐγγραφα τῆς μονῆς ταύτης, ἐπὶ δύο τῶν ὁποίων διεσώθη ἡ σφραγὶς τῆς μονῆς, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀποτυπῶνται ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἔφιππος, ἀκοντίζων τὸν δράκοντα, καὶ πέριξ αὐτῆς τῆς παραστάσεως ἀναγράφονται ταῦτα: «Ὁ Ἅγιος Γεώργιος ΑΡΜΑ μοναστήρι † 1800». Τὸ πλεῖστον τῶν ὡς ἄνω ἐγγράφων ἀναφέρεται εἰς διαχειριστικά, εἰς χρέη, εἰς δάνεια, εἰς βοσκοτόπους καὶ εἰς κτήματα τῆς μονῆς. Ἐπὶ τὰ δὲ ἐγγραφα ἀναφέρονται εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς πρὸς ἀνασύστασιν αὐτῆς καὶ περιέχουν παρεμπιπτόντως χρήσιμους πληροφορίας. Περὶ τῆς πρὸς τὴν παιδείαν προσφορᾶς τῆς μονῆς, κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, δὲν ὑπάρχουν, ἀτυχῶς, εἰδήσεις. Ἐκ τῶν ἐπτά, ὡς ἄνω, ἐγγράφων γίνεται γνωστόν, ὅτι ἐπτά ἀδελφοὶ τῆς μονῆς ζητοῦν (ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1837), διὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὴν «διατήρησιν» τῆς μονῆς, ὅτι οὗτοι ἀπευθύνουν δραματικοῦ περιεχομένου δευτέραν παράκλησιν πρὸς τὴν Ἐπισκοπὴν Εὐβοίας, ἐξαιτούμενοι νὰ ἐπιτραπῆ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐγκαταβιώσουν εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας αὐτῶν, καὶ, ὅτι, διασκορπισθέντες κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ μετὰ τὴν νόμιμον, ἀλλὰ βιαίαν, τῆς μονῆς διάλυσιν, ἔζων ἀθλίως, ἀποστέργοντες νὰ μεταβῶσιν εἰς ἄλλην μονήν, διότι ἤθελον νὰ μείνουν μέχρι τέλους τοῦ βίου των εἰς τὴν «τροφὸν» μονὴν ταύτην. Γίνεται ἀκόμη γνωστόν, διὰ τῶν εἰρημένων ἐγγράφων, ὅτι ὁ ἱερομόναχος Ἀνθίμος Ἀδάμ, συγγενὴς ἀσφαλῶς τοῦ προαναφερθέντος Εὐβοίας Νεοφύτου Ἀδάμ, ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀγωνιστῶν τῆς πατρίδος,

8. Σημειωτέον, ὅτι τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δὲν ἔχει ἀκόμη ἐπιστημονικῶς ταξινομηθῆ καὶ εὑρετηριασθῆ, καὶ καθίσταται δι' αὐτὸν τὸν λόγον δύσκολος ἢ ἐν αὐτῷ ἀρχεακὴ ἔρευνα.

καὶ ὅτι ἅπαντες οἱ ἀδελφοὶ τῆς μονῆς ἔχαιρον παρὰ τοῖς χριστιανοῖς καλῆς ὑπολήψεως. Καθίσταται περαιτέρω γνωστόν, ὅτι καὶ τρίτην αἴτησιν «πρὸς τὸν Δῆμαρχον τῶν Χαλκιδικῶν» ὑπέβαλον οἱ ἀτυχεῖς μοναχοὶ παρακαλοῦντες νὰ διατηρηθῇ ἐν λειτουργίᾳ ἡ μονή, καὶ ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία ἀπέρριψε τὸ αἴτημα τῶν μοναχῶν, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τελικῶς ἐπεμβάσης, κατὰ Μάϊον τοῦ 1839, διὰ τὴν ἀνασύστασιν τῆς μονῆς, ἀλλὰ μὴ ἐπιτυχούσης καὶ ταύτης νὰ ἀνοίξῃ τὰς πύλας αὐτῆς πρὸς ἐπανεγκατάστασιν τῶν μοναχῶν.

Τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἔγγραφα δημοσιεύονται ἐν συνεχείᾳ χρονολογικῶς, ὡς κείμενα γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος, καθ' ὅσον σχετίζονται καὶ ταῦτα πρὸς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος.

I

Ἄριθ. 7795/26833

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον
τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος

Ἀνεφέρθημεν οἱ ὑποφαινόμενοι διὰ τῆς Ἐπισκοπῆς Εὐβοίας πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐξαιτούμενοι τὴν διατήρησιν τῆς διαλελυμένης ἱερᾶς Μονῆς Ἀρμᾶ τῆς κατὰ τὰ Φύλλα Χαλκίδος (ἐξ ἧς οἱ περισσότεροὶ ἡμῶν καὶ καταγόμεθα), διὰ νὰ ἐγκαταβιῶσωμεν καὶ τοῦ λοιποῦ ἐν αὐτῇ ἡσυχῶς.

Τοῦτ' αὐτὸ ὅθεν καὶ αἰθῆς προστρέχοντες διὰ τῆς παρουσίας ἀναφέρομεν εὐσεβάστως καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ὅπως εὐαρεστηθῇ καὶ ἐνεργήσῃ τὴν διατήρησιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἱερᾶς Μονῆς Ἀρμᾶ. Εὐέλπιδες ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προνοοῦσα πατρικῶς διὰ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν ὑποφαινόμενων καὶ διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ Β. Ταμείου, ἠτις θέλει προκύνει ἀναμφιβόλως ὡς ἐκ τῆς διατηρήσεως τῆς ἱερᾶς Μονῆς ταύτης καὶ καλλιέργειας τῶν παρημελημένων κτημάτων τῆς, δὲν θέλει παρίδῃ τὴν ἐπωφελεῆ καὶ δικαίαν αἴτησίν μας ταύτην.

Ὑποσημειούμεθα μὲ σέβας βαθύτατον, ὑποκλινέστατοι πατέρες τῆς διαλελυμένης Μονῆς Ἀρμᾶ

Ἐν Χαλκίδι 1837, Ἀπριλίου 25

Χρῦσανθος Ἱερομόναχος Ἰωάννου
Ἀνθιμος Ἱερομόναχος Ἀδάμ
Ἡσαΐας Ἱερομόναχος Γεωρ. Τζόχιος
Διονύσιος Ἱερομόναχος Παλαιολόγου
Παρθένιος Μοναχὸς Δημητρίου
Διὰ τὸν ἀγράμματον Γαβριήλ Φύσουλα, Ι. Ναουμίδης
Διὰ τὸν ἀγράμματον Χρῦσανθον Μαντζαράν, Κωνσταντῆς Ἀθανασίου.

II

Ἄριθ. 26833/7322

Τὴν 4 Ὀκτωβρίου 1838, Χαλκίς

Πρὸς τὴν Σεβ. Ἐπισκοπὴν Εὐβοίας

Εἰς τὸν δῆμον τῆς Χαλκίδος ὑπάρχει μονὴ ἐπιλεγομένη ὁ Ἅγιος Γεώργιος Ἀρμᾶ, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ὑποφαινόμενοι, ἅμα ἀνεδέχθημεν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, συνεξήσαμεν ἱκανοὺς χρόνους, καὶ ἀπὸ τῆν ὁποίαν διαλυθεῖσαν ἀπεβλήθημεν διεσκορπισμένοι καὶ ἀθλίως ζῶντες. Μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἐμπλεκώμεθα εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κοινοῦ βίου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὑπεσχέθημεν ἀπαξ τελείαν ἀποχρῆν καὶ ἀπομάκρυνσιν, σπεύδομεν διὰ τῆς ταπεινῆς μας ταύτης καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Σεβ. Ἐπισκοπὴν, ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ διευθύνῃ τὴν παροῦσαν ὅπου ἀνήκει καὶ ἐνεργήσῃ τὸ νὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐγκαταβιῶσωμεν καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῶν ὀλιγίστων τούτων ἡμερῶν μας εἰς τὴν ρηθείσαν μονήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θέλομεν ἀναπέμπει νυχθημερὸν εὐχὰς πρὸς τὸν Ὑψιστὸν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας, κραταιώσεως καὶ διαιωνίσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ συμφέρον τοῦ Ἐκκλ. Ταμείου, τολμῶμεν νὰ ὑποσχεθῶμεν, ὅτι ἐν καιρῷ θέλει ὠφελῆθῃ πλείονον ἀπὸ τὸ διπλοδέκατον τῆς μονῆς ταύτης, παρὰ ἀπὸ τὸ ὅλον τῶν εἰσοδημάτων τῆς, τὸ ὁποῖον λαμβάνει σήμερον, καὶ τὸ ὁποῖον βαθμηδὸν θέλει ὀλιγοστεύει, διότι ὅλον ἐκχεροῦνται οἱ ἀγροῖτες καὶ ἐξαγριοῦνται αἱ ἐλαῖαι τῆς, ἐν ᾧ ὅταν ἐπιτραπῇ εἰς ἡμᾶς νὰ ἐγκαταβιῶσωμεν εἰς αὐτήν, καὶ τοὺς ἀγροὺς θέλομεν καλλιεργήσει καὶ τὸν ἐλαιῶνα ἐξημερώσωμεν, πολυπλασιάσωμεν καὶ βελτιώσωμεν.

Ἐν τοσούτῳ δὲ ὑποσημειούμεθα εὐσεβάστως

Εὐπειθέστατοι ὑπήκοοι Πατέρες

Χρῦσανθος Ἱερομόναχος Ἰωάννου Οἰκονόμου
Ἀνθιμος Ἱερομόναχος Μ. Ἀδάμ
Ἡσαΐας Ἱερομόναχος Γ. Τζόχιος
Παῖσιος Μοναχὸς Γεωργίου
Παντελεήμων Μοναχὸς Σταματίου
Παρθένιος Μοναχὸς Δημητρίου
Διὰ τὸν ἀγράμματον Γαβριήλ Μοναχὸν Φύσουλα
Ἰωάν. Μ. Ναουμίδης
Διὰ τὸν ἀγράμματον Χρῦσανθον Μοναχὸν Μαντζαράν
Ἀμβρ. Νεγρεπόντης.

III

Ἄριθ. Πρ. 784

Τὴν 14 Ὀκτωβρίου 1838, ἐν Χαλκίδι

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Β. τῆς Ἑλλάδος

Περὶ διατηρήσεως τῆς διαλελυμένης Μονῆς
τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐπιλεγομένης Ἀρμᾶ

Ἐπισυνάπτουσα ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη τὴν ἀναφορὰν τῶν ὀκτῶ μοναχῶν, παρατηρεῖ ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς

Συνόδου, ὅτι ἡ αἵτησις τῶν μοναχῶν εἶναι ἀδῶα,

α) καθότι οἱ ἀναφερόμενοι, ἐκ νεαρᾶς τῶν ἡλικίας εἶναι ἀνάστημα καὶ ἀνατροφή τῆς ἰδίας μονῆς,

β) καθότι οἱ μοναχοὶ οὗτοι δὲν μεταβαίνουν εἰς ἄλλο μοναστήριον, ὅχι ἀπὸ δυστροπίας τῶν, ἀλλὰ διὰ τὸν ζῆλον τὸν ὁποῖον ἔχουν πρὸς τὴν Ἱερὰν αὐτῶν Μονήν, θεωροῦντες αὐτὴν τροφὸν τῶν, καὶ διότι προδίδουν τὴν Ἱερὰν ὑπόσχασίν τῶν, τὴν ὁποῖαν ὑπεσχέθησαν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων, ἐνδυσθέντες τὸν μοναχικὸν βίον ἐν ὀνόματι τῆς Μονῆς αὐτῆς.

Παρατηρεῖ προσέτι ἡ Ἐπισκοπή, ὅτι ἐκ τῶν ἀναφερομένων τούτων μοναχῶν, ὁ Ἀνθιμος Ἱερομόναχος εἶναι ἐκ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς πατρίδος, ὅτι ἔχει καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν του καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ προσκυνώσῃ αὐτὴν ἅμα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Μονήν. Ὁ δὲ Παῖσιος εἶναι μουσικός καὶ ἰστορογράφος καὶ ἐντεῦθεν ἱκανοὶ ἀμφότεροι καὶ ἔργω καὶ λόγῳ καὶ ἠθικῶς νὰ ὠφελήσωσι τὴν Μονήν αὐτὴν, παραδειγματισθέντες εὐπόλητοι ἐνώπιον τῆς κοινωνίας. Τὰ αὐτὰ προτερήματα χαίρει καὶ ὁ Χρῦσανθος καθ' ὅλα. Οἱ δὲ λοιποὶ μοναχοὶ δὲν εἶναι κατωτέρας ὑπολήψεως μὲ τούτους.

Ὡς πρὸς τὴν Ἱερὰν Μονήν εἶναι αἱ ἐξῆς παρατηρήσεις, ὅτι ἠθικῶς καὶ πραγματικῶς προτερεῖ τῶν ἄλλων Ἱερῶν Μονῶν, καθότι πρεσβεύεται ὡς ἱερόν ἀλεξιτήριον καὶ ἐντεῦθεν συνδρομὴ τῶν προσκυνητῶν πολλοὶ πρὸς θεράπειαν παντοίων νοσημάτων καὶ ἐντεῦθεν μόνῃ ἱκανὴ νὰ θρέψῃ πολλοὺς. Ἄλλ' ἔχει καὶ κτήματα, τῶν ὁποῖων μία ἐνθερμος καλλιέργεια δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὸ Ταμεῖον περισσότερα εἰσοδήματα παρ' ὅσον σήμερον, τὰ ὁποῖα ἐνοικιάζονται καὶ ἐξαγορῶνται προϊόντος τοῦ χρόνου.

Ταῦτα καθυποβάλλει ἡ Ἐπισκοπή ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὰ περαιτέρω καὶ παρακαλεῖ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἐκ τῶν ἱερῶν καθηκόντων τῆς, πρὸς ἦν καὶ μένω εὐσεβᾶστος.

Ἐν ἐλλείψει Ἐπισκόπου

Ὁ Εὐπειθέστατος καὶ ταπεινὸς δούλος τῆς
Μ. Πρωτοσύγκελλος Διονύσιος.

IV

Πρὸς τὸν Δήμαρχον τῶν Χαλκιδέων

Γνωρίζετε κ. Δήμαρχε, ὅτι οἱ ὑπογεγραμμένοι, ἔχοντες τὴν μετάνοιάν μας εἰς τὸ ἐν τῷ Δήμῳ τοῦτο Μονῆριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἀρμᾶ, διεσκόρπισθημεν ἀπὸ τὰς παρελθούσας ἀνωμαλίας, καὶ ἔνεκα τούτου μὲ τὰ ρηθέντα εἰς τὸν καιρὸν τῆς διαλύσεως τῶν ἐχόντων ὀλιγώτερον τῶν πέντε πατέρων Μοναστηρίων, ἔλαβε καὶ τοῦτο τὴν τύχην τῶν ἄλλων.

Ἦδη συνελθόντες ἅπαντες οἱ πατέρες τοῦ μοναστηρίου τούτου καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ μὴ περιπλεχθῶμεν εἰς τὴν τύρβαν τῶν βιωτικῶν πραγμάτων, ἀλλὰ θέλοντες νὰ τελειώσωμεν τὰς ὀλίγας εἰσέτι ἡμέρας μας

εἰς τὴν αὐτὴν Μονήν, σᾶς παρακαλοῦμεν κ. Δήμαρχε, νὰ μεσιτεύσῃτε εἰς τὸ νὰ διατηρηθῇ ἡ μονὴ αὐτὴ ὡς ἔχουσα ἕξ πατέρας, πλέον καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου ὄρου.

Ὅταν ἡ Β. Κυβέρνησις λάβῃ ὑπ' ὄφιν τὸ εἰσόδημα τὸ ὁποῖον ἤδη λαμβάνει, θέλει ἐννοήσῃ βεβαίως τὴν προερχομένην ζημίαν εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον καὶ τὰ τῆς διαλύσεώς του, ἐν ᾧ ὅταν εὐαρεστηθῇ νὰ τὸ διατηρήσῃ, ἡμεῖς καλλιερροῦντες ὡς καὶ πρότερον, τὰ κτήματά του, καὶ ἐξημεροῦντες τὸν ἐξαγοριωθέντα ἐλαιῶνα, θέλει γίνωμεν αἰτία νὰ ὠφελῇ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον περισσότερον καὶ ἐκ τοῦ διπλοδεκάτου.

Χαλκίς τῆ 24 Ὀκτωβρίου 1838

Εὐπειθέστατοι ὑπήκοοι Πατέρες
Χρῦσανθος ἱερεὺς Οἰκονόμου
Ὁ ἱερεὺς Ἀνθιμος Μ. Ἀδάμ
Ὁ ἱερεὺς Ἡσαΐας Γ. Τζόχιος
Ἡσαΐας Γεωργίου
Παντελεήμων Σταματίου
Διὰ τὸν ἀγράμματον Γαβριὴλ Φύσαλα Μοναχὸν
Μεθόδιος Ἱερομόναχος
Διὰ τὸν ἀγράμματον Χρῦσανθον Μοναχὸν Ματζαράν
Α. Π. Φιλιππαῖος
Παρθένιος μοναχὸς Δημητρίου.

V

Ἀριθ. Πρωτ. 4128

Τῆ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1838 Χαλκίς

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λ.π.
Βασιλ. Γραμματεῖαν

Περὶ διατηρήσεως τῆς διαλυθείσης Μονῆς Ἀρμᾶ

Κατ' αἴτησιν τοῦ Δημάρχου Χαλκίδος ὑποβάλλομεν τὴν πρὸς αὐτὸν ἀναφορὰν ἐπὶ τὰ Ἱερομονάχων, οἵτινες διασκόρπισθέντες ἐκ τῶν περιστάσεων, καὶ μὴ εὐρεθέντες ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς διαλύσεως τῆς Μονῆς Ἀρμᾶ, ἐξαιτοῦνται ἤδη συνελθόντες τὴν διατήρησιν αὐτῆς, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγκαταβιώσωσιν ἐν αὐτῇ ὡς ἔχοντες μετάνοιαν καὶ ὑποσχόμενοι νὰ ἐργάζονται εἰς ἐκχέρσωσιν τῶν χερσωθέντων αὐτῆς κτημάτων πρὸς ὠφέλειαν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμεῖου.

Εὐπειθέστατος
Ὁ Διοικητὴς Εὐβοίας
Π.Α. Ἀναγνωστόπουλος
Ὁ Γραμματεὺς
Α. Καροῦσος.

VI

Ἀριθ. 23807

Ἐν Ἀθήναις τῆ 31 Ὀκτωβρίου 1838

Ἐπὶ τοῦ ἀρ. 4128 περὶ τῆς Μονῆς Ἀρμᾶ

Πρὸς τὸν Διοικητὴν Εὐβοίας

Εἰς τοὺς πρὸς τὸν Δήμαρχον Χαλκιδέων ἀνενε-

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΝ ΕΝΩΣΙΝ

Ζ'.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν (Τετάρτην, 14ην Ὀκτωβρίου) ἡ ἐν Ζαγκόρσκ παραμονὴ ἡμῶν ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς εὐκαιρίαν, ἵνα γνωρίσωμεν περισσότερον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Ἀλεξίου, ὅστις εἶχε διατελέσει σπουδαστὴς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας. Ἐν τῷ κτιρίῳ τῆς Ἀκαδημίας δεικνύεται εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τὸ δωμάτιον, εἰς τὸ ὁποῖον διέτριβεν οὗτος ὡς σπουδαστής. Ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ δωματίου βλέπει τις πλείστας φωτογραφίας, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται

χθέντας μοναχοῦς, τὴν ἀναφορὰν τῶν ὁποίων παρεπέμψατε εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς ἀπὸ 25 τοῦ παρόντος μηνὸς ἡμετέρας ἐκθέσεως, προσκαλεῖσθε νὰ γνωστοποιήσετε ὅτι ὁφείλουσιν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς ὁποιοὺνδήποτε τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ διατηρουμένων μοναστηρίων ἡθελόν ἐκλέξει καὶ νὰ διαμείνωσιν ἀπροφασίστως ἐν αὐτῷ, συμφώνως μὲ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 4/16 Δεκεμβρίου 1834 Βασιλικοῦ Διατάγματος τοῦ δημοσιευθέντος διὰ τοῦ 41 ἀριθμοῦ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, διότι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις μὴ εὐρίσκουσα αἰτίαν νὰ διατηρήσῃ ἐκ νέου μονὴν καταλειφθεῖσαν ἔρημον καὶ διὰ τοῦτο διαλυθεῖσαν, δὲν δύναται νὰ θεωρῇ ἀδιαφόρως τὴν ἐν τῷ κόσμῳ περιπλάνησιν ἀνδρῶν ἀποταξαμένων τῷ κόσμῳ.

Ἄ. Ζ. Μ(άμουκας) Ὁ Γραμματεὺς
Γ. Γλ(αράκης).

VII

Ἀρ. Πρωτ. 7322—7481—7795

Ἀρ. Διεκ. 213

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Μαΐου 1839

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Β.
Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας

Περὶ διατηρήσεως τῆς ἐν Εἰβοῖα Μονῆς τοῦ
Ἁγίου Γεωργίου τῆς ἐπιλεγομένης τοῦ Ἀρμᾶ

Ὁ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Εἰβοῖας Ἐκκλησιαστικὸς Ἐπίτροπος διεύθυνε ἀπὸ 14 Ὀκτωβρίου π.ἔ. καὶ ἀπὸ 2 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς δύο ἀναφορὰς ἐπὶ τὰς μοναχῶν, ζητούντων κατ' ἐπανάληψιν τὴν διατήρησιν τῆς ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ ἐκείνῃ διαλελυμένης μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τῆς ἐπιλεγομένης τοῦ Ἀρμᾶ, διὰ ν' ἀπέλθωσιν καὶ ἐγκαταβιώσωσιν εἰς αὐτήν, ὅπως ὁμοῦ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς μονῆς αὐτῆς καὶ τὴν

εἰς ποικίλας πτυχὰς τῆς πολυκυμάντου ζωῆς του ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἢ τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν κοσμικῶν τέρψεων, τὰς ὁποίας ὑπισχνεῖτο εἰς αὐτὸν ἡ ἀριστοκρατικὴ καταγωγὴ του καὶ ἡ ἀνατροφή αὐτοῦ ἐν τῷ τσαρικῷ περιβάλλοντι, πρὸς σπουδὴν τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης καὶ περιβολὴν τοῦ μοναχικοῦ σχήματος μέχρι τῆς ἐνδόξου δράσεως αὐτοῦ ὡς Πατριάρχου.

Τὴν εἰκόνα τῆς ζωῆς τοῦ Προκαθημένου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ὠλοκληρώσαμεν τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὅταν εἰς εἰδικὴν αἵθουσαν τῆς Θεολογικῆς

καλλιέργειαν τῶν κτημάτων αὐτῆς, κλινόντων ἤδη εἰς φθορὰν καὶ μηδεμίαν πρὸς τὸ δημόσιον παρεχόντων ὠφέλειαν.

Ἡ Σύνοδος δὲ ἐξετάσασα ἀκριβῶς περὶ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος μοναχῶν τούτων ἐπληροφόρηθη, ὅτι οἱ περισσότεροι αὐτῶν ἦσαν προσκεῖμενοι εἰς τὴν διαλυθεῖσαν μονὴν καὶ πρὸ τῆς διαλύσεώς της, ὅτι ὡς ἐκ νεαρᾶς αὐτῶν ἡλικίας προσηλωθέντες εἰς αὐτὴν δὲν δύνανται ν' ἀπέλθωσιν εἰς ἄλλην νὰ ἐγκαταβιώσωσιν, ὅτι εἰς ἐξ αὐτῶν, ἔχον ἰκανὴν κινητὴν περιουσίαν, θέλει φέροι αὐτὴν εἰς τὴν μονὴν, καὶ ὅτι ἅπαντες οἱ μοναχοὶ οὗτοι χαρακτηρίζονται μὲ ἠθικὴν, καὶ θέλοντες νὰ φύγωσιν τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου ἐξέλεξαντο κοινῶς εἰς ἐγκαταβίωσιν τὴν εἰρημένην μονὴν τοῦ Ἀρμᾶ.

Ὅθεν ἐπειδὴ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος μονὴ αὕτη, διαλυθεῖσα, κλίνει εἰς φθορὰν, μηδεμίαν ὠφέλειαν παρέχουσα εἰς τὸ δημόσιον,

Ἐπειδὴ οἱ ἐξαιτούντες αὐτὴν εἰς ἐγκαταβίωσιν μοναχοὶ ὑπόσχονται τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῆς, καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων αὐτῆς, καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς εἰς τὸ δημόσιον ὠφέλειαν,

Ἡ Σύνοδος, ἀποδεχομένη τὴν αἴτησιν αὐτῶν, ἐγκρίνει τὴν διατήρησιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος μονῆς τοῦ Ἀρμᾶ.

Ὅθεν κρίνει εὐλογον ν' ἀναφέρῃ τοῦτο εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α.Μ., καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν παρ' αὐτῆς ἔγκρισιν. Ἐπιστέλλει δὲ ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Β. ταύτην Γραμματεῖαν καὶ τὰς δύο ἀναφορὰς τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος μοναχῶν, μετὰ τῆς ἀπὸ 14 Ὀκτωβρίου π.ἔ. ἐκθέσεως τοῦ κατὰ τὴν Ἐπισκοπὴν Εἰβοῖας Ἐκκλησιαστικοῦ Ἐπιτρόπου, εἰς ἀντίγραφον.

Ὁ Κωνσταντῖνος Διονύσιος, Πρόεδρος

Ὁ Ὑδρας Γεράσιμος † Ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος

Ὁ πρῶην Ἡλείας Ἰωνᾶς

† Ὁ Φωκίδος Νεόφυτος

Ὁ Γραμματεὺς

Θ. Φαρμακίδης.

† Ο ΘΑΥΜΑΚΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

γικής Ἀκαδημίας, κεκοσμημένην διὰ τῶν προσωπογραφιῶν τῶν μεγάλων ἡγετῶν τοῦ Κομμουνισμοῦ ἀπὸ τοῦ Λένιν μέχρι τοῦ διανύοντος τὴν προτελευταίαν ἡμέραν τῆς πρωθυπουργίας του Χρουστσώφ, προβλήθη εἰς ἡμᾶς λίαν ἐνδιαφέρουσα κινηματογραφικὴ ταινία, ἀναφερομένη εἰς πολλὰς λεπτομερείας τῆς δράσεως τοῦ πολιτοῦ Πατριάρχου.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς ἡμᾶς ἡ σχέσης αὐτοῦ πρὸς τὸ Σοβιετικὸν Κράτος. Ἀληθῶς ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος ἀκολουθεῖ εἰς τὰ ἔγνη τῶν δύο μεγάλων Πατριαρχῶν Τύχωνος καὶ Σεργίου, οἵτινες προηγήθησαν αὐτοῦ. Ὡς γνωστόν, ὁ ἡρωϊκὸς πατριάρχης Τύχων περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του εἰς τὴν Διαθήκην του συνεβούλευσεν ἐξομάλυνσιν τῶν σχέσεων τοῦ Ὁρθοδόξου κλήρου καὶ λαοῦ πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν: «Κατὰ τὰ ἔτη τῆς πολιτικῆς καταστροφῆς, γράφει, μετὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ἀνευ τῆς ὁποίας οὐδὲν δύναται νὰ τελεσθῇ ἐν τῷ κόσμῳ, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ρωσικοῦ κράτους ἐτέθη ἡ Σοβιετικὴ ἐξουσία, ἥτις ἀνέλαβε καθήκοντα βαρύντα, τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν συνεπειῶν τοῦ αἱματηροῦ πολέμου καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ προκύψασαν πείναν... Ἐπικαλούμενοι ἐπὶ τοὺς Ἀρχιποίμενας, τοὺς ποιμένας καὶ τὰ πιστὰ τέκνα ἡμῶν τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, δεόμεθα ὑμῶν μετὰ ἡσυχον τὴν συνειδησιν καὶ ἀνευ φόβου μήπως ἀμαρτήσωμεν κατὰ τῆς ἀγίας ἡμῶν πίστεως, ἵνα ὑποταγῆτε εἰς τὴν Σοβιετικὴν ἐξουσίαν, οὐχὶ ἐκ δει-

λίας, ἀλλ' ἐκ συνειδήσεως, ἐνθυμούμενοι τοὺς λόγους τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία εἰμὴ ἀπὸ Θεοῦ, αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν» (Ρωμ. ιγ', 1)¹.

Καὶ ὁ διαδεχθεὶς εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸν Τύχωνα Σέργιος, ὅστις πρὶν ἢ γίνῃ πατριάρχης διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τοποτηρητῆς τοῦ θρόνου τούτου, συνεβάλετο τὰ μέγιστα εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Κράτους. Οὗτος ἀπέδειξεν εἰς τοὺς Σοβιετικοὺς ἄρχοντας, ὅτι καὶ οἱ πιστοὶ εἶναι τέκνα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πατρίδος καὶ ὅτι ἡ πίστις των, ἐφ' ὅσον οὐδεμίαν ζημίαν ἔφερον εἰς τὸ κράτος, δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρῆται ἀφορμὴ διωγμοῦ καὶ ἀποστερήσεως τῶν πολιτικῶν τῶν δικαιωμάτων»². Ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν του ὑπήρξεν ἡ δημιουργία Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐνώπιον τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς τῶν Σοβιετ. Ἡ μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους συνθηκολόγησις ἐγένετο λίαν αἰσθητὴ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου. Τότε ὁ τοποτηρητῆς Πρωθιεράρχης Σέργιος διεκήρυξεν: «Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εὐλογεῖ πάντα τὰ ὀρθόδοξα τέκνα, τὰ ὁποία ὑπερασπίζουσι τὰ ἱερά ἐδάφη τῆς πατρικῆς ἡμῶν κληρονομίας»³.

1. Περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ἔτος 1958, σελ. 364.

2. Αὐτόθι, σελ. 364-365.

3. Αὐτόθι, σελ. 383.

Εἰς μίαν ἐκ τῶν αἰθουσῶν βυζαντινῆς εἰκονογραφίας τῆς Πινακοθήκης Τρετιάκωφ ἐν Μόσχῃ.

Κατά τους χρόνους τῆς ἐκ τοῦ πολέμου σκληρᾶς δοκιμασίας διεκρίθη ὁ νῦν Πατριάρχης, ὅστις τότε ὑπῆρτε ὡς Μητροπολίτης Λενινγκράντ. Κατά τὴν μακρὰν περίοδον τῆς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν πολιορκίας τῆς ἡρωϊκῆς πόλεως ταύτης ὁ Ἀλέξιος δὲν ἐγκατέλειψε οὐδ' ἐπὶ μίαν ἡμέραν τὸ ποιμνίον του. Ἐν μέσῳ ἀληθοῦς κολάσεως πυρῶς καὶ βομβαρδισμῶν διενήργει ἐράνους διὰ τὴν κατασκευὴν τάνκς, διὰ τὴν διατροφήν τῶν παιδίων, τῶν τραυματιῶν καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς καὶ διὰ τὸν θερμὸν ἱματισμὸν τῶν πολεμουμένων. Νυχθημερὸν ἕξ προσευχόμενος καὶ ἱεουργῶν ἐντὸς τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ συνεκεντροῦντο χιλιάδες ῥώσων, διὰ νὰ λάβουν παρηγορίαν καὶ ἐνίσχυσιν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ τότε μητροπολίτης Ἀλέξιος ἐθέρμαινε τὸ πατριωτικὸν συναίσθημα καὶ ἀνεζωογονεῖ τὴν βαθεῖαν εὐσέβειαν τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ. Ὁ Στάλιν αὐτοπροσώπως ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν ὡς «ἡρώα τῶν 900 ἡμερῶν πολιορκίας τῆς πόλεως Λενινγκράντ» τὸ ἀνώτατον παράσημον τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας. Ἡ δρᾶσις αὕτη τοῦ Μητροπολίτου Λενινγκράντ Ἀλεξίου συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ ἀνέλθῃ οὗτος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου Σεργίου.

Τῶν γεγονότων τούτων ἐμνήσθημεν διὰ τῆς προβολῆς εἰς ἡμᾶς τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης κινηματογραφικῆς ταινίας, ἡ ὁποία ἐπὶ πλέον παρουσιάζει τὴν δρᾶσιν τοῦ Πατριάρχου εἰς τὸν εἰρηνιστικὸν το-

μέα, εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν καὶ εἰς τὰ γενικώτερα κοινωνικὰ προβλήματα. Πάντα ταῦτα συντελοῦν εἰς τὸ νὰ χαίρῃ οὗτος σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμῆσεως ἐκ μέρους τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως, τοῦθ' ὅπερ γίνεται ἰδιαιτέρως αἰσθητὸν, ὅταν ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας παρίσταται εἰς τὰς ἐπισήμους δεξιώσεις τοῦ Κρεμλίνου καὶ συνομιλῇ ἐγκαρδίως μετὰ τῶν ἰθυόντων τὰς τύχας τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς προβολῆς τῆς ταινίας, διὰ τῆς ὁποίας ἐγνωρίσαμεν καλύτερον τὴν προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου, εἰς μίαν ἐκ τῶν αἰθουσῶν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας συνεδειπνήσαμεν μετὰ τοῦ ἀειμνήστου Πρυτάνεως αὐτῆς Πρωθιερέως Κωνσταντίνου Ρουζίτσκη. Οὗτος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου διηγήθη εἰς ἡμᾶς πολλὰ περιστατικὰ καὶ ἀνέκδοτα ἐκ τῆς μακρᾶς διακονίας του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Τὴν πρωίαν τῆς ἐπομένης, 15ης Ὀκτωβρίου (Πέμπτης), ὁ Πρύτανις Ρουζίτσκη ἐδεξιώθη ἡμᾶς ἐπισήμως εἰς τὸ Γραφεῖόν του, διὰ νὰ μᾶς κατατοπίσῃ περὶ τοῦ ἔργου τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας. Συμφώνως πρὸς τὰς λεπτομερεῖς σημειώσεις, τὰς ὁποίας εἶχον κρατήσῃ, οὗτος εἶπεν εἰς ἡμᾶς τὰ ἑξῆς: «Ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Μόσχας, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι συνηρημένον καὶ Σεμινάριον (Ἱεροδιδασκαλεῖον) δρᾷ ἤδη 150 ἔτη. Ἐφ' ὅσον εἰς τὴν

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λενινγκράντ κ. Νικόδημος κατὰ τὴν ὥραν τῆς Θείας Λειτουργίας ἐν τῷ Ναῷ τῆς ἐν Λενινγκράντ Θεολογικῆς Ἀκαδημίας.

'Ακαδημίαν εισάγονται σπουδασταί, οἵτινες ἔχουν ἀποπερατώσει τὰς γυμνασιακὰς τῶν σπουδᾶς, οὗτοι δὲν διδάσκονται ἐν αὐτῇ μαθήματα τῆς μέσης ἐκπαίδευσως. Τὰ κυριώτερα μαθήματα, ἅτινα διδάσκονται εἰς μὲν τὸ Σεμινάριον κατὰ τρόπον ἀπλοῦν, εἰς δὲ τὴν Θεολογικὴν 'Ακαδημίαν μετὰ μεγαλυτέρας ἐμβαθύνσεως καὶ κατὰ τρόπον ἐπιστημονικόν, εἶναι ἡ 'Ιερά 'Ιστορία, ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ἡ Καινὴ Διαθήκη, ἡ Δογματικὴ Θεολογία, ἡ 'Ηθικὴ, ἡ Συμβολικὴ, ἡ 'Απολογητικὴ, ἡ 'Ασκητικὴ Θεολογία, ἡ Ποιμαντικὴ, ἡ Λειτουργικὴ καὶ Τελετουργικὴ, ἡ 'Ομιλητικὴ, τὸ Κανονικὸν Δίκαιον, ἡ Γενικὴ 'Εκκλησιαστικὴ 'Ιστορία, ἡ 'Ιστορία τῆς 'Αρχαίας 'Εκκλησίας, ἡ 'Ιστορία τῶν 'Ανατολικῶν 'Εκκλησιῶν, ἡ 'Ιστορία τῆς Ρωσικῆς 'Εκκλησίας, ἡ Πατρολογία, ἡ 'Εκκλησιαστικὴ 'Αρχαιολογία, ἡ Κριτικὴ 'Ιστορία τῶν Δυτικῶν Δογμάτων, τὸ Σοβιετικὸν Συνταγματικὸν Δίκαιον, τὰ 'Αρχαῖα 'Ελληνικά, τὰ Λατινικά, τὰ Σλαβονικά, μία τοῦλάχιστον ξένη γλῶσσα (γερμανικὴ ἢ ἀγγλικὴ ἢ γαλλικὴ) καὶ ἡ 'Εκκλησιαστικὴ Μουσικὴ.

Διὰ μερικὰ ἐκ τῶν μαθημάτων τούτων — συνέχισεν ὁ Πρύτανις — θέλω νὰ σᾶς εἶπω τὰ ἐξῆς: Μεγάλην σημασίαν δίδομεν εἰς τὴν Ποιμαντικὴν, ἐκ τῆς ὁποίας οἱ σπουδασταὶ ἡμῶν διδάσκονται πῶς θὰ ἐργασθῶν ὡς ἱερεῖς. Ὡσαύτως μεγάλην σημασίαν δίδομεν εἰς τὴν Πατρολογίαν, διὰ τῆς ὁποίας

ἐρχόμεθα εἰς ἐπαφὴν μετὰ τὴν Ὁρθόδοξον 'Ελληνικὴν Θεολογίαν. Ὁ Πατριάρχης μας ἐκήρυττε καὶ ἐγγράφην, ὅτι ἐὰν ἡ παλαιότερα Ρωσικὴ Θεολογία ἐξηρτάτο ἐκ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ἢ Προτεσταντικῆς, σήμερον πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἐκ τῶν 'Ελλήνων Πατέρων. Διὰ τοῦτο εἰς τὰς ἐν τῇ Θεολογικῇ 'Ακαδημίᾳ παρουσιαζόμενας φροντιστηριακὰς ἐργασίας καὶ διατριβὰς ὀρίζομεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πατρολογικὰ θέματα. Θὰ ἔλθῃ ἀσφαλῶς καιρὸς, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ στέλλωμεν τοὺς σπουδαστὰς μας εἰς τὴν 'Ελλάδα, διὰ νὰ τελειοποιῦν τὴν γνώσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ θεολογικῆς σκέψεως. Μεγάλην προσοχὴν δίδομεν καὶ εἰς τὸ μάθημα τῆς Λειτουργικῆς καὶ Τελετουργικῆς. Ὅταν ἐγὼ μετὰ τὰς θεολογικὰς μου σπουδὰς ἐγενόμην ἱερεὺς, ὁ ἀγράμματος κληρικὸς ἀπέβλεπε εἰς ἐμὲ πῶς πρέπει νὰ ἱεουργῶ. Σήμερον δὲν συμβαίνει αὐτό. Οἱ ἀπόφοιτοι τῆς 'Ακαδημίας, οἱ ὅποιοι γίνονται προϊστάμενοι ἰ. ναῶν, ἔχουν ἀσκηθῆ θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς, ὥστε εἶναι ἀριστοὶ λειτουργοί. Ἰδιαιτέρα φροντὶς καταβάλλεται ἐπίσης διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ὀμιλητικῆς. Τὸ θεῖον κήρυγμα εἶναι ἀναγκαϊότατον καὶ ζητεῖται ἐπομένως ὑπὸ τῶν πιστῶν. Οἱ σπουδασταὶ μας διδάσκονται, ὅτι τὸ κήρυγμα πρέπει νὰ ἔχῃ θετικὸν περιεχόμενον καὶ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὸν χαρακτήρα.

Εὐσεβεῖς νεάνιδες τῆς Ὀδησοῦ, ἐτοιμαζόμεναι νὰ προσφέρουν ἄνθη εἰς τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἐντὸς τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς πόλεως ταύτης.

Δέν πρέπει νά εἶναι φιλοσοφικόν ἢ λογοτεχνικόν ἢ ἐλεγκτικόν. Πρέπει κυρίως νά καθιστᾷ γνωστόν τί ἐδίδαξαν εἰς ἡμᾶς ὁ Σωτήρ καί οἱ Ἀπόστολοί Του. Οἱ σπουδασταί γράφουν κηρύγματα, τά ὁποῖα ἀπαγγέλλονται ὑπ' αὐτῶν, διὰ νά γίνῃ ἐν συνεχείᾳ κριτική τοῦ κηρύγματός των ὑπό τῶν συναδέλφων των. Ἀσκιῶμεν τοὺς σπουδαστάς νά μὴ ἀναγινώσκουν τὸ κήρυγμα, ἀλλά νά ἐκφωνοῦν τοῦτο ἀπό στήθους. Διὰ νά ἐνθαρρύνωμεν αὐτούς νά ἐτοιμάζουσι ἐπιμελῶς τὰ κηρύγματά των, ἔχομεν θεσπίσει χρηματικά βραβεῖα διὰ τὰ καλύτερα ἐξ αὐτῶν. Τὸ μάθημα τῆς Μουσικῆς διδάσκεται ἐπὶ δέκα ὁλοκλήρους ὥρας καθ' ἑβδομάδα. Καθημερινῶς εἰς τὰς ἱεράς ἀκολουθίας ψάλλουν ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ σπουδασταί.

Προσπαθοῦμεν νά καλλιεργήσωμεν τὸ μουσικόν οὖς αὐτῶν. Ὁ Πατριάρχης μας πάλιν διανέμει δῶρα καὶ βραβεῖα εἰς τοὺς διακρινομένους εἰς τὴν μουσικήν. Πολλοὶ ἐξ ἄλλου σπουδασταί ἀσκοῦνται εἰς τὴν χρῆσιν διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων. Ἐχομεν τόσον πολὺ ἐπιτύχει εἰς τὸ νά εἶναι ἱκανοὶ ὅλοι οἱ σπουδασταί μας νά ψάλλουν, ὥστε ὁ λαός μας λέγει: «ἰεροσπουδαστής σημαίνει ἕνα πλάσμα, πού ψάλλει».

Τὸ μάθημα ἐξ ἄλλου τῆς Ἀπολογητικῆς εἶναι ἀναγκαῖον, διότι οἱ σπουδασταί μας πρέπει νά γνωρίζουν διὰ ποίους λόγους εἶναι ἀστήρικτος ἡ ἀθεΐα καὶ ἡ ἀντιχριστιανικὴ προπαγάνδα, τὴν ὁποίαν

καλῶς ἔχουν γνωρίσει οἱ σπουδασταί μας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν γυμνασιακῶν των σπουδῶν, δοθέντος ὅτι ἡ σοβιετικὴ ἐκπαίδευσις ἔχει ἀθεϊστικόν προσανατολισμόν.

Πολὺ ἔπειτα ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἡ Ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἰδίως ἡ Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ Ἱστορία τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν. Προσπαθοῦμεν νά μὴ βλέπωμεν μόνον ὅ,τι χωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν λοιπῶν ὁμολογιῶν, ἀλλά καὶ ὅ,τι κοινὸν ἔχομεν μετ' αὐτῶν.

Οἱ σπουδασταί μας — συνέχισεν ὁ ἀείμνηστος πρωθιερεὺς Ρουζίτσκη — ζοῦν ὑπὸ καλῆς βιοτικῆς συνθήκας. Ὅλα τὰ ἔχουν δωρεάν. Ἀναλόγως πρὸς τὴν διαγωγήν καὶ τὴν ἀπόδοσιν των λαμβάνουν μεγαλύτεραν ἢ μικροτέραν ὑποτροφίαν. Πολλάκις μὲ τὰς ὑποτροφίας ἐνισχύουν τοὺς γέροντας γονεῖς των, ἀγοράζουν βιβλία, παρακολουθοῦν θεατρικὰς παραστάσεις, μουσικὰ κοντσέρτα κ.λ.π.

Ἡ Βιβλιοθήκη καὶ τὸ Ἀναγνωστήριον τῆς Ἀκαδημίας ἐξυπηρετοῦν σημαντικῶς τοὺς σπουδαστάς. Εἴμεθα συνδρομηταί εἰς ἐνενηντόντα περιοδικὰ διαφόρων χωρῶν. Ἀκόμη ἀγοράζομεν τὰ μαρξιστικὰ καὶ ἀθεϊστικὰ περιοδικά, διὰ νά γνωρίζουν οἱ σπουδασταί μας πῶς σκέπτονται οἱ ἰδεολογικῶς ἀντίπαλοι. Οὗτοι ἀναγινώσκουν τὰ περιοδικὰ ταῦτα, διεξάγουσιν

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ταλίν καὶ Ἑσθονίας κ. Ἀλέξιος μετὰ τῶν πρωθιερέων Ἀλεξίου καὶ Βλαδιμήρου καὶ μελῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν Μόσχας καὶ Λεινινγκράντ.

ΜΑΡΙΟΛΟΓΙΑ

ΣΤ'

17. Ἡ τελευταία μαρτυρία.

Ἴδου καὶ ἡ τελευταία μαρτυρία, τὴν ὁποίαν παρ-
ρουσιάζουν οἱ Μαρριολογοῦντες θεολόγοι ἐκ τῆς Γρα-
φῆς. Πρόκειται περὶ τοῦ 12ου κεφαλαίου τοῦ βιβλίου
τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, τὸ
ὁποῖον ὅμως οἰκτρῶς παρερμηνεύουν.

Ὡς γνωστόν, ἡ Ἀποκάλυψις, τελευταῖον ἐν τῇ
σειρᾷ τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐγράφη
ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, κατὰ τὴν διάρκειαν
τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ (51—96) ἐπι-
βληθείσης εἰς αὐτὸν ἐξορίας εἰς τὴν νῆσον Πάτιμον.
Τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως εἶναι προφητικόν,
περιέχονται δὲ εἰς αὐτὸ ἀποκαλύψεις δι' ἀγγέλου πρὸς
τὸν Ἰωάννην γενόμεναι ὑπὸ τοῦ Κυρίου, περὶ τῶν ὅσα
(ἐν τάχει) ἔμελλον νὰ συμβοῦν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν,

ζωηρὰς συζητήσεις μετ' ἀλλήλων καὶ οὕτω καταρτί-
ζονται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε, ὅταν ὡς ἱερεῖς
ἐρωτῶνται ὑπὸ τῶν πιστῶν, νὰ δύνανται νὰ ἀπαντοῦν

κατὰ τοὺς πρώτους δηλαδὴ χρόνους τῆς ἀναπτύξεως
αὐτῆς μέχρι τοῦ θριάμβου τῆς. Ἡ γλῶσσα τῶν πε-
ριγραφῶν, αἱ ζωηραὶ παραστατικαὶ εἰκόνες καὶ αὐτὴ
ἀκόμη ἡ ὀνοματολογία τοῦ χρησιμοποιοῦντος ὁ ἱερός συγ-
γραφεὺς, εἶναι ἀλληγορικά. Διὰ τοῦτο ἡ Ἀποκάλυ-
ψις τοῦ Ἰωάννου δὲν ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ ὀρθοῦ λό-
γου. Ὅλα ὅμως τὰ περιγραφόμενα κατανοοῦνται με-
ταφερόμενα, ἐπ' ἀκριβεῖα, εἰς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα
τῶν πρώτων ἐξελλίξεων τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὸ 12ον κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ἐπικαλοῦνται οἱ
ἀσπαζόμενοι τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀναλήψεως θεο-
λόγοι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἱερός συγγραφεὺς
ἐμφανίζει μίαν ἀλληγορικὴν εἰκόνα ζωηρῶν ἐναλλαγῶν.
Εἰς αὐτὴν ἀπεικονίζονται γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐκτυλί-
σσονται κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ συνεχίζονται
ἐπὶ τῆς γῆς. «Καὶ σημεῖον μέγα, λέγει,
ἄφθη ἐν τῷ οὐρανῷ γυνὴ περιβεβλη-

καὶ νὰ εἶναι, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Πέ-
τρου, «ἐτοιμοὶ ἔσθε πρὸς ἀπολογίαὶν παντὶ τῷ αἰτούντι»
(Α' Πέτρ. γ', 15).

Οἱ σπουδασταί, ἐκτὸς τῶν θεολογικῶν μαθη-
μάτων, ἀκούουν διαλέξεις ποικίλου μορφωτικοῦ πε-
ριεχομένου, διὰ νὰ διευρύνουν τοὺς πνευματικούς των
ὀρίζοντας καὶ νὰ δύνανται νὰ προσαρμοσθοῦν εἰς
τὸ πολιτιστικόν των περιβάλλον. Πρὸς διενέργειαν τῶν
διαλέξεων τούτων ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία καλεῖ ἐκ
Μόσχας ἐπιστήμονας τεχνικούς, φυσικούς, στρατιω-
τικούς κ.λ.π., ὅτινες ἀναπτύσσουν θέματα τῆς ειδι-
κότητός των (λ.χ. περὶ τῆς κόμαδικῆς πτήσεως εἰς
τὸ διάστημα). Οἱ ὀμιλεῖται οὗτοι πιστεύουν κατὰ
κανόνα εἰς τὰς μαρξιστικὰς ἀρχάς, ἀλλ' οὐδέποτε
ἐπιτρέπουν εἰς ἑαυτοὺς νὰ θίξουν τὰς ἰδικὰς μας θρη-
σκευτικὰς πεποιθήσεις.

Οἱ σπουδασταί μας παρακολουθοῦν ἐκλεκτὰς ρω-
σικὰς καὶ ξένας κινηματογραφικὰς ταινίας, παρακο-
λουθοῦν τὰ μορφωτικὰ προγράμματα τῆς τηλεορά-
σεως καὶ ἔχουν ἰδικὰ των φορητὰ ραδιόφωνα (τραν-
σίστορ). Πολλὰκις ἠθοποιοὶ ἔρχονται εἰς τὴν Ἀκα-
δημίαν καὶ δίδουν παραστάσεις πρὸς χάριν τῶν σπου-
δαστῶν.

Εἰς τὴν Ἀκαδημίαν σχεδὸν καθημερινῶς ἔχομεν
ξένους, περιηγητὰς ἢ διακεκριμένους προσκεκλη-
μένους ἐπισκέπτας. Αἱ μετὰ τῶν ξένων ἐπαφαί μας
αὐταὶ μᾶς πλουτίζουν ἐσωτερικῶς καὶ δίδουν εἰς τοὺς
σπουδαστὰς ἀφορμὴν δι' ἐποικοδομητικὰς συζητήσεις.
Πολὺ ἐπιθυμοῦμεν, ἵνα συναντώμεθα συχνότερον μετὰ
τῶν Ὀρθοδόξων ἀδελφῶν μας καὶ ἰδίως μετὰ τῶν
Ἑλλήνων, ἐκ τῶν ὁποίων παρελάβομεν τὴν Ὀρθο-
δοξίαν».

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Παλαιὰ εἰκὼν ρωσικῆς τέχνης.

μένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα».

Εἰς τὸ ἔκτακτον τοῦτο «σημεῖον», οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἀποκαλύψεως, διαβλέπουν τρισέβδοσον ἐν οὐρανῷ τὴν Παρθένον Μαρίαν. Ἐν τούτοις διὰ τῆς συνεχιζομένης ἀφηγήσεως τοῦ ὁράματος, ἀναιρεῖται ἡ ἐκδοχὴ αὕτη. Τὸ «σημεῖον» τοῦτο εἶναι σύμβολον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸν οὐρανὸν πρόκειται νὰ ἐγκαθιδρυθῆ καὶ ἐπὶ γῆς. Προανήγγειλαν δὲ τοῦτο οἱ προφῆται καὶ οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι.

Ἐν συνεχείᾳ, ἐμφανίζει ὁ ἱερός συγγραφεὺς ἐγκυμονοῦσαν τὴν ὑπὸ τῆς οὐρανόθεν ἐκείνης δόξης περιβαλλομένην γυναῖκα, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὸ στάδιον τῶν πρὸ τοῦ τοκετοῦ βασανιστικῶν ὀδῶν.

Εἰς ἄλλο σημεῖον οὐρανόθεν, ἐμφανίζεται αὐτοχρόνως ὁ «δράκων», φοβερός τὴν μορφήν, ὁ ὁποῖος καιροφυλακτεῖ νὰ κατασπαράξῃ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ νεογνόν τῆς, μόλις γεννήσῃ. Ἀποτυγχάνει ὅμως εἰς τὸν σκοπὸν του.

Ἡ ἀλληγορικὴ αὕτη εἰκὼν μεταφέρεται εἰς τὸ γεγονός τῆς γεννήσεως τοῦ Μεσσία. Εἰς τὴν ἀπαισίαν μορφήν τοῦ δράκοντος εἰκονίζεται ὁ Ἡρώδης πού ἠπέλιψε τὸν ἐξαφανισμὸν τοῦ Θεοῦ βρέφους.

Ἡ γυνὴ ἔτεκεν ἄρρεν, «ὡς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠσπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ». Πρόκειται περὶ τοῦ Μεσσία, ὁ ὁποῖος ἀνδρωθεὶς καὶ ἐπιτελέσας τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρόσεως ἀνελήθη εἰς τὸν οὐρανόν.

«Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέψωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα». Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐχωρίσθη πνευματικῶς ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ μολονότι ἐν τῷ κόσμῳ οἰκοῦσα ζῆ ἔξω αὐτοῦ. Αἱ χιλίαι διακοσῖαι ἐξήκοντα ἡμέραι δὲν εἶναι εἰ μὴ ὁ χρόνος τῶν θλίψεων καὶ τῶν δοκιμασιῶν, εἰκονίζων τὸν τριετῆ καὶ πλέον δημόσιον βίον τοῦ Θεοῦ Λυτρωτοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς ἀναστάσεώς του κατήγαγε τὸν θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας του, ὑπὲρ τῆς ὁποίας καὶ ἔχυσε τὸ αἷμά του.

Μίαν ἄλλην τραγικὴν λεπτομέρειαν ἐμφανίζει ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν εἰκόνα τῆς οὐρανόθεν ὀπτασίας του: «Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμήσαι μετὰ τοῦ δράκοντος· καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῷ ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ὁ δράκων — ὁ ὄφις ὁ μέγας ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν».

Πρόκειται περὶ τοῦ δράκοντος τῆς εἰδωλολατρείας ποὺ προσεπάθησε νὰ στήσῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ἐξαιλείων ἀπὸ τὰς διανοίας τῶν ἀνθρώπων τὴν πίστιν καὶ τὴν λατρείαν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ. Δὲν ὑπερίσχυσεν ὅμως, ἀλλ' ἡ ἡττὰ του ἦτο τόσον

μεγάλῃ, ὥστε δὲν εὐρέθη πλέον θέσις δι' αὐτὸν εἰς τὸν οὐρανόν, διὰ τοῦτο μετ' ὅλων τῶν ἀγγέλων του ἐρίφηθη εἰς τὴν γῆν.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς προσπάθειας αὐτῆς τοῦ Διαβόλου, ὅπως ματαιώσῃ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ ἱερός συγγραφεὺς λέγει: «Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν... διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς οἰκοῦντες· οὐαὶ δὲ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει».

Πρόκειται περὶ φωνῆς θριάμβου, ὁ ὁποῖος ὀφείλεται εἰς τὴν σταυρικὴν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Θεοῦ λόγου, τὸ ὁποῖον διεδόθη μετὰ τὸ εἰδωλολατρικὸν κόσμον περὶ τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ φωνὴ ἐκείνη ἡ ὁποία ἀντελάλει τὸν θρίαμβον τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, δὲν παρέλειψε νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην, δι' ὅσα οἱ ἐπὶ γῆς πιστοὶ θὰ ὑποστοῦν ἀπὸ τὸν μαινόμενον Διάβολον, ὁ ὁποῖος γνωρίζει ἐν τούτοις, ὅτι δὲν τοῦ ἀπομένει πολλὸς χρόνος, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὰς φορικτὰς δοκιμασίας τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡς ἐξῆς δὲ περιγράφει ἀλληγορικῶς ὁ ἱερός συγγραφεὺς τῆς Ἀποκαλύψεως τοὺς φοβεροὺς διωγμοὺς τοὺς ὁποίους θὰ ὑφίστατο ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους αἰῶνας: «Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται, εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφeos».

Ἡ ὑπὸ τοῦ δράκοντος διωκομένη ἐπὶ τῆς γῆς γυνή, δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος, ὡς διὰ πτερύγων ἀετοῦ τὴν ἐπροστάτευσε καὶ τὴν ἔσωσεν «ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευτῶν», καθὼς λέγει ὁ Δαυὶδ ἐξαίρων τὴν δύναμιν τῆς Θεῆς βοήθειας. Πρὸς ταῦτα πάντα, εἶναι χαρακτηριστικὴ καὶ ἡ χρονολογικὴ λεπτομέρεια τῆς διαρκείας τῶν διωγμῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐξέσπων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ὁραματικὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἱεροῦ συγγραφέως. Θὰ διήρουν οὗτοι ἐπὶ «καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ» ἦτοι ἐπὶ ἕνα καὶ ἐπὶ δύο ἀκόμη αἰῶνας καὶ ἡμισυ, μέχρι τῶν ἀρχῶν δηλαδὴ τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ὅποτε μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ χάρις εἰς τὸν ποταμὸν τοῦ μαρτυρικοῦ αἵματος ποὺ ἔρρευσε, ὁ Σταυρὸς ἀπέβη Λάβαρον νίκης καὶ θριάμβου εἰς χεῖρας τοῦ πρώτου χριστιανοῦ αυτοκράτορος τῆς εἰδωλολατρικῆς Ρώμης⁶³.

Τοιοῦτο εἶναι τὸ περιεχόμενον τοῦ 12ου κεφαλαίου

63. Τρεμπέλα Π., Ἡ Καινὴ Διαθήκη μετὰ συντόμου ἐρμηνείας. Μπρατσιώτου Π., Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, Ἀθήναι, 1950, σ. 202.

τῆς Ἀποκαλύψεως. Τί δὲ ἄλλο διαβλέπει τις εἰς τὴν ἀλληγορικὴν αὐτὴν διήγησιν, εἰ μὴ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς γυναικὸς Μαρίας τῆς Παρθένου Μητρός τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν τῷ προσώπῳ γυναικὸς εἰκονιζομένης ἀλληγορικῶς Ἐκκλησίας, περὶ τῶν διωγμῶν καὶ τοῦ τελικοῦ θριάμβου αὐτῆς;

Εὐλόγως λοιπὸν παρατηρεῖ ὁ Jugie εἰς τὸ περισπούδαστον ἔργον του, ὅτι οἱ Μαριολογοῦντες θεολόγοι «εἰς μίαν γλῶσσαν ἀποκαλυπτικὴν, ἐπομένως σκοτεινὴν καὶ ἀλληγορικὴν, διεῖδον τὴν Μαρίαν, τὴν νέαν Εὐάν, νὰ ἀποφεύγῃ τὸ δέλεαρ τοῦ ἀρχαίου ὕφους, νὰ ὑψώνεται ἀπὸ τὸν Ἰὼν τῆς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ νὰ καταλαμβάνῃ θέσιν, ὡς βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς». Συμπεραίνων δὲ ὁ διακεκριμένος ρωμαιοκαθολικὸς συγγραφεὺς ἐπιλέγει, ὅτι «εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ 12ου κεφαλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως, εἶναι εὐκόλον νὰ ἐξηγηθῇ τις διατὶ οἱ πρῶτοι ἐρμηνευταὶ τῆς Γραφῆς δὲν διεῖδον ἐν τῷ προσώπῳ τῆς διωκομένης ὑπὸ τοῦ δράκοντος γυναικὸς, εἰ μὴ τὸν τύπον τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας, ἐκτεθειμένης εἰς τοὺς διωγμοὺς τῶν ἐχθρῶν τῆς».

«Ἡ προσωπικότης τῆς Θεομήτορος, παρατηρεῖ βαθυστοχάστως ὁ ἐρευνητὴς οὗτος, ἡ ὑπέροχος ἀξία τῆς, ὁ ρόλος αὐτῆς ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς σωτηρίας, παρέμειναν ἐν σιῶ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας. Μόλις περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου αἰῶνος, ὁπότε ἡ Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῇ Σύνοδος (431) ἀνεκήρυξε τὴν Παρθένου («Θεοτόκον», ἤρχισε νὰ ἐξελισσεται ἡ Μαριολογία. Πάντως, λέγει, περὶ τοῦ θανάτου αὐτῆς οὐδεμίαν σταθερὰν ἀπόδειξιν εὐρίσκωμεν οὔτε ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ οὔτε ἐν τῇ Παραδόσει τῶν πρώτων αἰῶνων. Δὲν εὐρίσκωμεν, κατὰ βάσιν, εἰ μὴ ὑποθέσεις μόνον καὶ διηγήσεις συναξαριστῶν. Τοιοῦτοτρόπως, ἀπόδειξιν ἀπολύτως σαφῆ καὶ κατηγορηματικὴν, περὶ τῆς ἐνδόξου ἀναλήψεως τῆς Θεομήτορος, τοιαύτην, ὅποιαν ἀκούει ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἡ Καθολικὴ Θεολογία, οὐδεμίαν εὐρομεν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πέντε πρώτων αἰῶνων»⁶⁴.

18. Ὁ Πάπας Πῖος ΙΒ' καὶ τὸ δόγμα τῆς Ἀναλήψεως.

Τοιαύτη ἐμφανίζεται ἱστορικῶς ὡς παράδοσις ἐν τῇ Δύσει, ἡ ἀσκήριτος διδασκαλία περὶ τῆς ἐνσώμου ἀναλήψεως τῆς Παρθένου Μαρίας. Τὸ γεγονός ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη διαδομένη ἐπὶ δώδεκα περίπου αἰῶνας, εἶχε καταστῆ, κατὰ τὸ πλεῖστον, συνείδησις τῶν πιστῶν, ὅτι ἀπὸ τοῦ βου αἰῶνος ἦτο ἤδη καθιερωμένη λειτουργικῶς ἡ ἐορτὴ τῆς ἀναλήψεως τῆς Θεοτόκου καὶ ὅτι, τέλος, ἀπετέλει ἀπαιτήσιν τῶν πιστῶν ἡ ἀνακήρυξις τοῦ δόγματος, μεθ' ὅλων τῶν ἐπακολουθῶν ὑπερτάτων-εἰ μὴ θεϊκῶν προνομίων τῆς Παρθένου Μαρίας, ἐθεωρήθη ἀπὸ τὸν Πάπαν Πῖον ΙΒ', ὡς κανονικὴ πλήρωσις τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ δόγματος ὅρων. Ἦτο, ἄλλως τε, καὶ ὁ πρῶτος ἐκ τῶν Παπῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος, βάσει

τοῦ ὑπὸ τῆς Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ (1870) θεσπισθέντος παπικοῦ ἀλαθήτου, ἡδύνατο αὐθεντικῶς ἐκ Cathedra νὰ ἀνακηρύξῃ τὸ δόγμα.

Διστάζων, ἐν τούτοις, ἠθέλησε πρότερον νὰ σφυγμομετρήσῃ, τρόπον τινά, τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν. Πρὸς τοῦτο, τὴν 29ην Ἰουνίου 1943 ἐξέδωκε τὴν παπικὴν ἐγκύκλιόν του «Mystici Corporis Christi» εἰς τὴν ὅποιαν ἔγραφε πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Δύσεως τὰ ἐξῆς: Ἡ Παρθένος Μήτηρ «ἦτο ἐκείνη ἡ ὁποία, ἀπηλλαγμένη εἴτε προσωπικῆς εἴτε τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας, στενωδῶς πάντοτε συνδεδεμένη μετὰ τοῦ Ἰοῦ αὐτῆς, προσέφερε τοῦτον ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα, ὁμοῦ μετὰ τὸ ὀλοκαύτωμα τῶν μητρικῶν τῆς δικαιωμάτων καὶ τῆς μητρικῆς ἀγάπης, ὡς νέα Εὐάν, ὑπὲρ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀδάμ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐστιγματισμένοι ἀπὸ τὴν ὀδυνηρὰν πτώσιν του. Τοιοῦτοτρόπως, αὕτη ἡ ὁποία ὑπῆρξε κατὰ σάρκα μήτηρ τῆς Κεφαλῆς ἡμῶν, μετὰ τὸν νέον τίτλον τοῦ ἀπέκτησε μετὰ ὀδύνην καὶ μετὰ δόξαν, ἀπέβη ἡ πνευματικὴ μήτηρ ὅλων τῶν μελῶν αὐτῆς (τοῦ σώματος τούτεστι τῆς Ἐκκλησίας, κεφαλὴ τοῦ ὁποίου εἶναι ὁ Χριστός)... Τέλος, αὕτη εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία ὑπέμεινε μετὰ πνεῦμα σταθερότητος καὶ ἐμπιστοσύνης ἀπεριγράπτους ὀδύνας, Βασίλισσα τῶν Μαρτύρων, ἀνεπλήρωσε τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ... ὑπὲρ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ Ἐκκλησία»⁶⁵. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ ὑπερευλογημένη Μήτηρ ὅλων τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ... ὑπερλάμπει τώρα εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐν δόξῃ σώματος καὶ ψυχῆς καὶ βασιλεύει ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἰοῦ αὐτῆς, ἰκετεύει θερμῶς καὶ μεριμνᾷ ὅπως οὗτος, ὑπερτάτη Κεφαλὴ, χορηγῇ διαφιλικῶς καὶ ἀδιακόπως τὴν χάριν του πρὸς πάντα τὰ μέλη τοῦ μυστικοῦ σώματος»⁶⁶.

Παρήλθον ἕκτοτε ἑπτὰ ἔτη καὶ ἡ ἀνακήρυξις τοῦ δόγματος καθυστέρει εἰσέτι. Ὁ Πάπας Πῖος ΙΒ' ἐδίσταζε, καὶ εὐλόγως. Διὰ τοῦτο, διὰ μιᾶς ἀκόμη-προσωπικῆς τὴν φορὰν αὐτὴν-ἐπαφῆς του ἠθέλησε νὰ διαπιστώσῃ τὰ φρονήματα τῶν στενοτέρων κύκλων τοῦ Βατικανοῦ. Καθὼς δὲ γράφει Οὐνίτης Ἐπίσκοπος, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν συνάντησιν, διὰ τὴν ὅποιαν λέγει ὅτι «οὐδεμία ποτὲ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκέντρωσε τόσους Ἐπισκόπους», «πρὶν ἢ ἐκδώσῃ τὴν ἀπόφασίν του, καὶ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ δόγματος, συνεκάλεσεν εἰς Κονιστόριον (Συνέλευσις ἱεραρχῶν, τῆς ὁποίας προεδρεῖ ὁ Πάπας) ὅλους τοὺς εὐρισκομένους ἐν Ρώμῃ Ἐπισκόπους... Ὁ ἅγιος Πατὴρ ἀνέγνωσε τότε τὴν Βούλλαν τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ δόγματος, καὶ εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀποφάσεως, διακόψας τὴν ἀνάγνωσιν καὶ στρέψας τὰ βλέματα πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Ἐπισκόπων, ἠρώτησε: «Τί φρονεῖτε ὑμεῖς;»—Quid vobis videtur?— Ὡς νὰ ἠθέλε καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν ὑπῆρχε σοβαρὰ τις ἀντίρρησις ἐκ μερῶν αὐτῶν»⁶⁷.

65. Κολ. 1:24.

66. Sources of Catholic Dogma, 2291.

67. Γρηγορίου Π., Σχέσεις Καθολικῶν καὶ Ὁρθόδοξων, Ἀθῆναι, 1958, σ. 600.

64. Jugie, μν. ξ. σ. 101. 660. 663. 672.

Κατόπιν τῆς σάφρονος ψυχολογικῆς προπαρασκευῆς ταύτης, ὁ Πάπας Πῖος ΙΒ', τὴν 1ην Νοεμβρίου 1950 προέβη εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ δόγματος τῆς ἀναλήψεως τῆς Θεοτόκου. Εἰς τὴν Βούλλαν αὐτοῦ «Munificentissimus Deus» ἀναφέρει ὅτι «ὅλαι αἱ διαπιστώσεις καὶ γινῶμαι τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τῶν Θεολόγων στηρίζονται ἐπὶ τῶν Γραφῶν, ὡς ἐπὶ θεμελίου, αἱ ὁποῖαι πράγματι ἐμφανίζου ἐνώπιόν μας ὀφθαλμοφανῶς τὴν ὑπεραγίαν Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ὡς στενότατα συνδεδεμένην μετὰ τοῦ Θείου Υἱοῦ αὐτῆς καὶ μέτοχον τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ὅθεν φαίνεται ἀδύνατον σχεδὸν νὰ σκεφθῆ τις περὶ αὐτῆς, ἡ ὁποία ἐκυσφόρησε τὸν Χριστόν, τὸν ἐγέννησε, τὸν ἐξέθρεψε μὲ τὸ γάλα τῆς, τὸν ἐβάστασεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, τὸν ἐσφίξεν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς, ὅτι ἐχωρίσθη ἀπὸ αὐτόν, μετὰ τὴν σωματικὴν αὐτῆς ζωὴν, καὶ χωρὶς ψυχῆν. Ἐφ' ὅσον ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν εἶναι Υἱὸς τῆς Μαρίας, ἀσφαλῶς, ὡς ὑπέρτατος νομοθέτης τοῦ θείου νόμου, δὲν θὰ ἠρνεῖτο ποτὲ ὅπως τιμῆσῃ καὶ τὴν ἡγαπημένην Μητέρα του, καθὼς τιμᾷ τὸν αἰώνιον Πατέρα του. Τοῦτο πρέπει τῶντι νὰ γίνῃ πιστευτόν, ἐφ' ὅσον εἶχε χαρίσει εἰς αὐτὴν ἕνα τοιοῦτο δῶρον, μὲ τὸ νὰ τὴν διαφυλάξῃ ἀπρόσβλητον ἀπὸ τὴν φθορὰν τοῦ τάφου...».

Ἐπομένως, καθὼς ἀκριβῶς ἡ ἐνδοξος ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξεν ἡ τελικὴ ἀπόδειξις τοῦ θριάμβου του κατὰ τοῦ θανάτου, κατ' ἴδιον λόγον καὶ ὁ κοινὸς ἀγὼν τῆς Ὑπεραγίας Παρθένου θὰ ἐπεστέφετο μὲ ἀδόξαν» τοῦ παρθενικοῦ τῆς σώματος... Τοιοῦτο τρόποως, ἡ σεπτὴ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ἡνωμένη κατὰ τρόπον μυστικὸν μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἕσθως πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἦτο προωρισμένη «ἐν ἴσῃ μοίρᾳ», ἄσπιλος κατὰ τὴν σύλληψίν τῆς, καθαρωτάτη παρθένος ἐν τῇ θεῖᾳ μητροτάτῃ, εὐγενὴς σύμμαχος τοῦ θείου Λυτρωτοῦ, ὁ ὁποῖος θριαμβεύσας κατενίκησε τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὰς συνεπείας αὐτῆς, ἐπέτυχε τέλος (ἡ Μαρία), ὡς κορυφωμα τῶν προνομίων τῆς, τὸ ὅτι δὲν ὑπέκυψεν εἰς τὴν φθορὰν τοῦ θανάτου, καὶ τὸ ὅτι, καθ' ἂν τρόπον καὶ ὁ Υἱὸς τῆς, ἐπρεπε καὶ αὐτὴ νὰ νικῆσῃ τὸν θάνατον καὶ νὰ ἀποκατασταθῆ ἡ ψυχὴ τῆς καὶ τὸ σῶμά τῆς εἰς τὴν οὐράνιον δόξαν ὅπου, δεξιᾷ τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀθανάτου βασιλείως τῶν αἰώνων, καθημένη ὡς βασιλίсса, νὰ καταλαμπρύνῃ τὴν αἰώνιον βασιλείαν».

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἐν τῇ ὁποίᾳ διαλάμπει τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, τὸ ὁποῖον ἀλαθῆτως κατευθύνει αὐτὴν ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν γινῶσιν τῶν ἀποκεκαλυμμένων ἀληθειῶν, ἔχει διακηρύξει διὰ τῶν αἰώνων τὴν πίστιν αὐτῆς, ἐφ' ὅσον οἱ Ἐπίσκοποι ὅλου τοῦ κόσμου (τῆς Δύσεως) μὲ ἐνιαίαν σχεδὸν συνείδησιν ζητοῦν ὅπως ἡ ἀλήθεια τῆς ἐνσώμου ἀναλήψεως τῆς Παναγίας Παρθένου Μαρίας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνακηρυχθῆ εἰς δόγμα τῆς Ἀγίας Καθολικῆς πίστεως, ἀλήθεια, ἡ ὁποία ἀνευρίσκεται εἰς τὰς Ἀγίας Γραφὰς καὶ ἔχει βαθύτατα ἀποτυπωθῆ εἰς τὸν νοῦν τῶν πιστῶν

τοῦ Χριστοῦ, ἀλήθεια, ἡ ὁποία ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἔχει πιστοποιηθῆ δι' ἐκκλησιαστικῶν τρόπων λατρείας, ἀλήθεια, ἡ ὁποία εὐρίσκεται ἐν ἀπολύτῃ ἁρμονίᾳ πρὸς τὰς ἄλλας ἀποκεκαλυμμένας ἀληθείας καὶ ἡ ὁποία ἔχει ἐρμηνευθῆ ἐξόχως διακηρυχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ζήλου, τῆς γνώσεως καὶ τῆς σοφίας τῶν θεολόγων, Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ἡ στιγμὴ ἡ καθωρισμένη εἰς τὸ σχεδὸν τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ ἔφθασε πλέον, διὰ νὰ διακηρῶμεν ἐπισήμως μίαν τοιαύτην ἐξαίρετον προνομίαν τῆς Παρθένου Μαρίας...».

Ἐπομένως κατ' ἐπανάληψιν ἀπηυθύναντες πρὸς τὸν Θεὸν προσευχὰς ἰκεσίας καὶ ἐπεκαλέσθημεν τὸν φωτισμὸν τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀληθείας... ἐξαγγέλλομεν, διακηρύττομεν καὶ θεσπίζομεν ὅτι ἦτο ἀποκεκαλυμμένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τὸ δόγμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Ἄσπιλος Μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀειπαρθένος Μαρία, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐπιγείου ζωῆς τῆς ἀποκατεστάθη εἰς τὴν οὐράνιον δόξαν, μετὰ σώματος καὶ ψυχῆς («Immaculatam Deiparam semper Virginem Mariam, expelto terrestri vitae cursu, fuisse corpore et anima ad caelestem gloriam assumptam»).

Ἐπομένως, ἂν τις—τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἄς συγχωρήσῃ—θὰ ἀπετόλμαν ἀρνηθῆ τοῦτο εἶτε ἐκουσίως νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ θεσπιζόμενον ὑφ' Ἡμῶν δόγμα, ἄς γνωρίζῃ ὅτι ἀποκόπτει ἑαυτὸν πλήρως ἀπὸ τὴν ἁγίαν Καθολικὴν πίστιν»⁶⁸.

19. Γεγονότα καὶ σκέψεις.

Τοιαύτη ἡ ἱστορία τοῦ θεσπίσματος τοῦ νέου θεομητορικοῦ δόγματος, τὸ ὁποῖον προεκάλεσεν ἰσχυροτάτην ἀντίδρασιν μετὰ τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῶν ἀγγλικανικῶν θεολογικῶν κύκλων. Καθὼς ἐτόνισαν εἰς ἄρθρα των ἐπιφανεῖς Καθηγηταὶ Θεολόγοι τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τοῦτο προσηύξησεν εἰς βαρύτητα καὶ ἀριθμὸν τὸ χάσμα τῶν δογματικῶν διαφορῶν μετὰ τὴν Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας Geoffrey Fisher καὶ Ὑόρκης Cyril Garbett, εἶχον προβῆ εἰς τὴν ἐξῆς ἐπίσημον ἀνακοίνωσιν: «Λυπούμεθα βαθύτατα, διότι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἐξέλεξε διὰ τῆς πράξεως ταύτης ὅπως αὐξήσῃ τὰς δογματικὰς διαφορὰς ἐν τῇ Χριστιανοσύνῃ, ἐνεκα δὲ τούτου βαρύτατα ἐβλάψε τὴν προαγωγὴν τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως μετὰ τῶν χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι κατέχουν τὸ κοινὸν ἀπόκτημα τῶν βασικῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου»⁶⁹.

68. Sources of Catholic Dogma, 2331—2333.

69. Ἀλεβιζάτου Α., Τὸ νέον δόγμα, περιόδ. «Ἐκκλη-

Άπό την αναλυτικήν διατύπωσην τοῦ δόγματος τῆς ἀναλήψεως, τοῦ θεολογικῶς ἀσυστάτου καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἀποβλήτου, καταφαίνεται, κατὰ τὸν Jugie⁷⁰ ὅτι συνεδέθησαν μετ' αὐτὸ ἡ ἄσπιλος σύλληψις καὶ ἡ παρθενικὴ μητρότης. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ Μαρία ἐμφανίζεται ἐν τῇ ρωμαιοκαθολικῇ πίστει στενότατα συνδεμένη τὸσον μετ' τὴν θεϊκὴν προσωπικότητα τοῦ Υἱοῦ τῆς, ὅσον καὶ μετ' τὸ ἀπολυτρωτικὸν αὐτοῦ ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐνεργῶς μετέσχεν αὐτή. Ἐπομένως, ἂν ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ «Μυστικὸν Σῶμα τοῦ Χριστοῦ», ἔπεται ὅτι τοῦ σώματος τούτου καρδία εἶναι ἡ παναγία αὐτοῦ Μῆτηρ. Κατὰ τὸν ἴδιον δὲ λόγον, ἂν ὁ Χριστός, ὡς Λυτρωτής, εἶναι, κατὰ τὴν Γραφήν, ὁ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων μεσίτης, κατ' ἀνάλογον τρόπον εἶναι καὶ ἡ Μῆτηρ αὐτοῦ μεσίτρια, ἔστω καὶ ἂν ἡ προνομία αὐτῆ τῆς Μαρίας ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς σαφῆ τοῦ Παύλου διδασκαλίαν: «Εἰς γὰρ Θεός, εἰς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστός Ἰησοῦς»⁷¹. Ἡ προνομία αὐτῆ τῆς Παρθένου Μαρίας προκύπτει, λέγουσιν, ἀπὸ τὸν στενότατον σύνδεσμον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν Υἱὸν τῆς. Ἐγεννήθη καὶ αὐτῆ ἀγνή καὶ ἀναμάρτητος διὰ τῆς ἀσπίλου συλλήψεως, καθὼς καὶ ὁ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου σαρκωθείς ἐξ αὐτῆς Ἰησοῦς. Ἐπομένως, τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως εἶναι τὸ μεγαλοῦργημα τῆς ἐνεργοῦ εἰς αὐτὸ συμμετοχῆς τῆς Θεομήτορος.

Οἱ Μαριολογῶντες κάμνουν, ἐν τούτοις, ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ τὸν ἐξῆς ἀσθηρικτὸν συλλογισμόν: Ἡ περίσσεια τῆς χάριτος, μετ' τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ὑπερέπληρωσε τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Μητέρα, υπερβάλλει ἀναντιρρήτως, εἰς ἔννοιαν καὶ χαρακτῆρα, τὴν χάριν ὅλων ὁμοῦ τῶν ἁγίων καὶ τῶν μαρτύρων. Ἡ τοιαύτη, λέγουσιν, τιμὴ τῆς Μαρίας ἀποδειχθεῖσα ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς παρθενικῆς μητρότητος, ἐκορυφώθη διὰ τῆς ἐνσώμου ἀναλήψεως αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς τῆς ἐν τῷ θρόνῳ τῆς θεϊκῆς μεγαλειότητος, παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ περιβεβλημένου θεωθεύσαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν Υἱοῦ τῆς, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἡ τοιαύτη ἀκρότης τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθηματισμοῦ φέρει ἐπὶ σκηνῆς τῶν ἱστορικῶν πραγματικότητων τὸ γεγονός, ὅτι χάρις εἰς τὸ φανατικὸν κήρυγμα τῶν Ἰησοῦϊτῶν, ἡ Μαρία ἐλατρεύετο ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος καὶ «μετὰ δεισιδαιμονίας προσεκυνοῖτο, ὡς μήτηρ καὶ θυγάτηρ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἡ δούλη Κυρίου, ὡς βασίλισσα τῶν οὐρανῶν, κρίνον καὶ ῥόδον τῶν ἀνθέων, ἄστρον τῆς θαλάσσης κλπ.»⁷².

Διὰ τὴν μὴ ταυτίζεται ὁμοῦς ἡ ἄκρα τελειότης τῆς Μαρίας πρὸς τὴν ἀπόλυτον ἁγιότητα τοῦ Χριστοῦ, ὡς

Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, λέγουσιν ὅτι ἡ χάρις μετ' τὴν ὁποίαν ὑπερέπληρώθη ἡ ψυχὴ τῆς Παρθένου Μαρίας, διαφέρει ἀπὸ τὴν χάριν μετ' τὴν ὁποίαν ἦτο προικισμένη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ. Ἡ ἐν αὐτῷ θεία χάρις ἦτο ἐσωτερικὴ, διότι ἐξεπήγαζεν ἀπὸ τὴν ἐν αὐτῷ πηγὴν τῆς θεότητος. Ἡ χάρις ὁμοῦς τῆς Μητρός τοῦ ὑπῆρξεν ἐξωτερικὴ, διότι προσεφέρθη εἰς αὐτὴν ὡς δῶρον τῆς ἐξαιρετικῆς εὐνοίας τοῦ Θεοῦ. Καθαγιασθεῖσα ὁμοῦς ἡ Μαρία διὰ τῆς παρθενικῆς μητρότητος καὶ γεννήσασα τὸν Θεόν, συνεταυτίσθη πρὸς τὸν ἐξ αὐτῆς ἐνανθρωπήσαντα Υἱὸν καὶ Λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκε σάρκα ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς καὶ αἷμα ἐκ τοῦ αἵματός τῆς.

Κατὰ ταῦτα, ἡ μεσιτεία, λέγουσιν τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν κορυφαίαν προνομίαν αὐτῆς, εἶναι τὸ ἐπακόλουθον τῶν ὑπερφυῶν προσόντων μετὰ ὁποία τὴν ἐφωδίασεν ὁ Θεός, ἀπὸ τὴν στιγμήν τοῦ εὐαγγελισμοῦ μέχρι τῆς ἐνσώμου ἀναλήψεως αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανόν. Τὰ προσόντα ταῦτα ἐκφράζονται ἀπὸ τὴν ρωμαιοκαθολικὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν ὡς ἐξῆς:

Ἡ Παναγία Μῆτηρ τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἐξ ἀσπίλου συλλήψεως προελθοῦσα, δὲν ἐγεννήθη ὡς ἀπόγονος τοῦ Ἀδάμ, ἀλλ' ὡς τέκνον Θεοῦ.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀμαρτωλοῦ ἀνθρωπότητος εὐρίσκεται ὁ Ἀδάμ ἔχων πλησίον τοῦ τὴν Εὐάν. Αὕτη δελεασθεῖσα ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ ἀπέβη ἡ αἰτία τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀναγεννηθείσης ἀνθρωπότητος εὐρίσκεται ὁ Χριστός, ὡς δεύτερος Ἀδάμ, ἔχων πλησίον τοῦ μίαν ὑπέραγνον γυναῖκα, ἡ ὁποία ἀπέβη ἡ αἰτία τῆς ἀπολυτρώσεως, χάρις εἰς τὴν ὑπακοὴν τῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον ἐξηγγέλθη πρὸς αὐτὴν διὰ τοῦ ἀγγέλου Γαβριήλ.

Ἡ γυνὴ αὐτή, ἡ ὁποία συνεδέθη στενῶς μετ' τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως, καθ' ὃν τρόπον ἡ Εὐά συνεδέθη μετ' τὴν πτώσιν τῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι ἡ Μαρία.

Ἡ ὑπακοὴ τῆς Μαρίας διαλαμβάνετο εἰς τὸ προαιώνιον σχέδιον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν. Διὰ τοῦτο καὶ εἶχε καθαγιασθῆ αὐτὴ ὑπὸ τῆς θείας χάριτος διὰ τῆς ἀσπίλου συλλήψεως, ὡς ἐκ τούτου ἐγεννήθη ἀναμάρτητος. Πρόκειται περὶ τῆς γυναικός, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ Θεοῦ, θὰ συνέτριβε τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως.

Ἡ Μαρία ἐγέννησε τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ἡ θεία μητρότης ἀπετέλεσεν ἐξαιρετὸν διάκρισιν καὶ δόξαν τῆς Μαρίας, μεταξὺ ὅλων τῶν δημιουργημάτων.

Ὅχι μόνον ἡ θεία μητρότης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὅλοι αἱ προνομίαι καὶ αἱ τελειότητες αὐτῆς στηρίζονται, ἀλλὰ

σία», 1950. Καμίρη Ἰ., Τὸ νέον δόγμα τῆς Ρωμαιοκῆς Ἐκκλησίας, ἀπόθι. Ἰαν. 1951. New York Herald Tribune, Paris, 18, 9, 1950.

70. σ. 638.

71. Α' Τιμ. 2:5.

72. Βαφείδου Φ., Ἐκκλ. ἱστ. κερ. 192. 3. 251, 1. Ἐφημ. «Καθολικὴ», Ἀθήναι, Δεκ. 11, 1963, σ. 1.

και ἡ περίσσεια ἐν αὐτῇ τῆς θείας χάριτος, ὡς κεχαριτωμένης (gratia plena), ἡ ἄσπιλος αὐτῆς σύλληψις, ἡ ἀπαλλαγὴ αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκὸς καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης προσωπικῆς ἁμαρτίας, τὸ ἀειπάρθεον αὐτῆς, ἡ ἐν οὐρανοῖς μακαριότης αὐτῆς, τὸ χάρισμα τοῦ πρεσβεύειν πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως χορηγῇ τὴν χάριν του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, εἶναι προσόντα τὰ ὁποῖα ἐκίνησαν τὴν λυρικήν γλῶσσαν τοῦ συγγραφέως τῆς «Θείας Κωμωδίας» Δάντου ὅπως ἐξυμνήσῃ τὴν Μαρίαν, ὡς παρθένον μητέρα καὶ θυγατέρα τοῦ υἱοῦ της, ταπεινὴν ἅμα καὶ ὑπερτέραν ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα δημιουργήματα.

Ἡ ἀλήθεια διὰ τὴν θεϊαν μητρότητα τῆς Μαρίας, κατέστη δόγμα τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐπαναλαμβάνεται δὲ σαφῶς εἰς τὴν Γραφήν, ὅτι ἐγέννησε τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ Ἰησοῦν, τοῦθ' ὅπερ καὶ μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν πρώτων ἀπολογητῶν καὶ μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Μαρία, λαβοῦσα τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον τῆς χάριτος νὰ γεννήσῃ τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεόν, κατέστη τὸ πνευματικὸν δοχεῖον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Υἱὸς, ὁ ὁποῖος πρὸ αἰώνων γεννᾶται ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἐγεννήθη ἐν χρόνῳ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ προσέλαβεν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ὡς «μυστικὸν ῥόδον» ἡ Μαρία εἶναι τὸ μυροβόλον ἄνθος τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὡς καρπὸς προῆλθεν ὁ Χριστός.

Κατὰ λογικὴν λοιπὸν κρίσιν, ἡ θεία μητρότης συνάπτει τὴν πλέον στενὴν σχέσιν κοινότητος τῆς ζωῆς μεταξύ μητρὸς καὶ τέκνου. Ἡ Μαρία τοιοῦτοτρόπως ἐν τῇ θείᾳ μητρότητι ἐδέχθη τὸν Λόγον, τὸν ὁμοούσιον, μονογενῆ καὶ ἄπειρον Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κατέστησε τοῦτον κοινωνὸν τῆς ἰδικῆς της ζωῆς, αὐτὴ δὲ ἐγένετο κοινωνὸς τῆς ἰδικῆς του ζωῆς, χωρὶς, φυσικά, νὰ ἀπολέσῃ ἢ ἰδία ἕνεκα τούτου τὴν ἀνθρωπίνην ὑπόστασιν της καὶ τὴν φύσιν.

Ὁ γάμος συνάπτει μὲ τὸν στενότερον σύνδεσμον ἀμοιβαίας ἀγάπης τὰ διὰ τοῦ δεσμοῦ τούτου συναπτόμενα μέρη. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ Μαρία, ἐν τῇ θείᾳ συζυγίᾳ (matrimonium sanctum), κατέστησε τὸν ἄπειρον Θεὸν στενὸν κοινωνὸν τῆς ζωῆς της, καὶ αὐτὴ κατέστη κοινωνὸς τῆς θεϊκῆς του ζωῆς. Ἐπομένως, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὡς ἡ προσωπικὴ ἀγάπη μεταξύ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, ἀπειργάσθη μετὰ τῆς Μαρίας τὸν σύνδεσμον τοῦτον, καθὼς ἀνήγγειλε πρὸς αὐτὴν ὁ ἄγγελος εἰπὼν: «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελευσεται ἐπὶ σέ καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ»⁷³.

Ὡς Μήτηρ τοῦ πραγματικοῦ Χριστοῦ ἡ Μαρία, κατέστη ἐπίσης ἀληθῶς ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ πραγμα-

τικὴ Μήτηρ τοῦ Μυστικοῦ Χριστοῦ, τοῦτέστι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὡς ἡ καρδία τοῦ Μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀπέκτησε πνευματικὴν μητρικὴν σχέσιν μὲ ὅλους τοὺς πιστοὺς. Εἰς τὴν σχέσιν αὐτὴν συναντῶνται οἱ σοβαροὶ λόγοι τῆς πίστεως, ὅτι ἡ Μαρία εἶναι ἡ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων μεσίτρια, χορηγοῦσα διὰ τῆς μεσιτείας της τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον⁷⁴.

Εἰς ταῦτα προστίθεται τὸ συμπέρασμα τῶν ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων, ὅτι ἡ Μαρία βαστάζει δι' ὀλόκληρον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ δι' ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς μέλη αὐτῆς, τὴν μητρικὴν χαρὰν καὶ τὴν μητρικὴν θλίψιν, ἀπευθυνόμενοι δὲ οὗτοι πρὸς ἡμᾶς λέγουν: «Τοῦτο εἶναι κάτι τὸ ὁποῖον οἱ μὴ Καθολικοὶ ἀδελφοί μας ὀφείλουν νὰ προσπαθήσουν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ ἐκτιμήσουν. Εἰς τοῦτο νοεῖται ἡ δυνατότης καὶ ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς ἐκ νέου ἐνώσεως, καθὼς καὶ τῆς ἐπανεκτιμήσεως ἐκ μέρους αὐτῶν τῶν βαθυτάτων ἀξιῶν μιᾶς ἡνωμένης χριστιανικῆς πίστεως»⁷⁵.

Μὲ ἄλλας λέξεις, καλούμεθα οἱ Ὀρθόδοξοι νὰ παραδεχθῶμεν τὰ θεομητορικὰ δόγματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα, καθὼς ἀπεδείξαμεν, εἶναι θεολογικῶς ἀσύστατα καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἀπαράδεκτα, ἐφ' ὅσον ἐπὶ οὐδεμιᾶς σαφοῦς μαρτυρίας τῆς Γραφῆς ἢ τῆς Παραδόσεως στηρίζονται. Γενικῶς εἰπεῖν, ἡ κατὰ τοιοῦτον πολυσύνθετον καὶ περιπετειώδη τρόπον διαμορφωθείσα διὰ τῶν αἰώνων θεομητορικὴ διδασκαλία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος πρὸς τὰ θεμελιώδη δόγματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καθὼς ἐθέσπισαν ταῦτα αἱ ἑπτὰ οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δ' Ἐκκλησία αὕτη καὶ μόνη, ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν θεμελιῶν τῆς ἀληθινῆς πίστεως οἰκοδομηθεῖσα, παραμένει ἀσαλεύτως ἀστυλὸς καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας»⁷⁶.

(Συνεχίζεται) Ἀρχιμ. Ι.Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Δ.Θ.
τ. Διευθυντῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βοστώνης

74. Algermissen K., μν. ε. σ. 432-436.

75. Αὐτόθι, σ. 444-447.

76. Α' Τιμ. 3:15.

Ἀπολυτίκιον τῆς ἁγίας Φιλοθέης

Ἄθηνῶν τῶν κλεινῶν τε νῦν καὶ πάλαι τὸ βλάστημα καὶ τῶν χθῆς καὶ πρόην ὁσίων τὸ ἀρίζηλον καύχημα, τιμήσωμεν ἐν ἕμνοις οἱ πιστοί, ὁσίαν Φιλοθέην εὐλαβῶς, ὅτι τὸν Χριστὸν εὐτόμως πάντων τῶν γεηρῶν ἀντήλλαξεν. Ἐχουσα οὖν συμπρεσβυτήν τὸν παμμέγαν Διονόσιον, σῶζε τοὺς προσκυνοῦντας εὐσεβῶς τὸ πάνσεπτον σιγῆς σου.

73. Λουκ. 1:35.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Λουκῆς Ἀκριτάς (†)

Ἡ εἰς τὴν ἄνω ζωὴν ἐκδημία τοῦ Λουκῆ Ἀκριτά ἀφήρει κενὸν αἰσθητότατον καὶ δυσαναπλήρωτον. Ὁ νέος τὴν ἡλικίαν καὶ εἰς τὸ κορύφωμα τῆς πνευματικῆς του ἀκμῆς εὐρισκόμενος Ὑφυπουργὸς Ὁρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κατέλειπε ἀδοκῆτως τὸν παρόντα κόσμον, πεσὼν κυριολεκτικῶς ἐπὶ τῆς ἐπάλξεως τοῦ ὑψηλοῦ καθήκοντος, τὸ ὁποῖον τοῦ εἶχεν ἐπωμίσει ἢ θεία Πρόνοια. Διότι, ὡς εἶναι γνωστόν, ἡ ἀσθένεια ἢ ὁποῖα ὠδήγησε τὸ σῶμά του εἰς τὸν τάφον, ἐνεφανίσθη καὶ ἐπεδεινώθη προοδευτικῶς λόγῳ τῆς ἐξαντλητικῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἀπορροφήσεώς του εἰς τὸ καθῆκον τοῦτο.

Ὁ Λουκῆς Ἀκριτάς δὲν ὑπῆρξεν ἀπλῶς εἰς ἱκανὸς καὶ ταλαντοῦχος διανοούμενος καὶ πολιτικός, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἄνθρωπος πίστεως ἀκράτου εἰς τὰ ιδεώδη του, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν εἰς πρωτεύουσαν θέσιν αἱ πηγάζουσαι ἐκ τοῦ Ἐὐαγγελίου καὶ τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως ἀξίαι. Τὰς ἀξίας αὐτὰς ἠγωνίσθη νὰ ὑψηρετήσῃ μὲ πάθος καὶ φωτεινὴν σκέψιν εἰς τὰ πλαίσια τῆς ὑπουργικῆς του ἀποστολῆς, ἀποδείξας ὅτι ἦτο γνήσιον καὶ πιστὸν τέκνον τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τὸ καλὸν ἐπεζητεῖ καὶ ἀέναντι τῆς ὁποίας συμπεριεφέρθη μὲ στοργήν, ἀβρότητα καὶ ἀγνότητα. Ἀνὴρ ἀδαμαντίνου πολιτικοῦ ἤθους, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, εἶχε καὶ ὅλην ἐκείνην τὴν πλήρη σεβασμοῦ τρυφερότητα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐνέπνευσε ἢ εὐγενῆς καὶ φωτισμένη καρδιά του. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀναχώρησίς του ἐκ τοῦ κόσμου τούτου προεκάλεσε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λύπην, ὑπερβαίνουσαν τὰ συνήθη μέτρα. Κύριος ὁ Θεὸς κατατάζει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ μετὰ τῶν δικαίων καὶ ἁγίων.

Ὁ πρωτεργάτης τῆς Νίκης (†)

Τέσσαρες Βασιλεῖς, δύο Βασιλίσσαι, Πρόεδροι, πρωθυπουργοὶ καὶ πολιτικοί, ἀντιπροσωπεύοντες 110 ἔθνη, ὡς καὶ τὸ ἐν δέκατον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς μὲ τὴν βοήθειαν τῆς τηλεοράσεως παρηκολούθησαν τὴν πρωτοφανῆ εἰς μεγαλοπρέπειαν κηδεῖαν τοῦ σερ Οὐίνστον Τσώρτσιλ καὶ ἀπέτισαν τὸν ἕστατον φόρον τιμῆς πρὸς τὸν πολιτικὸν ἄνδρα, ὅστις προσέφερεν ἀνυπολογίστους ὑπηρεσίας τόσον εἰς τὴν χώραν του, ὅσον καὶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐλευθερίας.

Ὅσον καὶ ἐὰν ἡ πατρίς μας ἔχη δεδικοιωλογημένως παράπονά τινα διὰ τὸν ἐκλιπόντα πατέρα τῆς νίκης, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἀναγνωρίζωμεν, ὅτι χάρις εἰς αὐτὸν ἐσώθημεν ἀπὸ τὸν ὀλοκληρωτισμὸν. Καὶ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ μέγας καὶ σιδηρᾶς θελήσεως Ἡγέτης, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν πλέον σκοτεινῇ στιγμῇ τῆς συγχρόνου ἐθνωπαϊκῆς ἱστορίας δὲν ἐπτοίγη, οὔτε ἀπώλεσε τὸ θάρρος του ἐνώπιον τοῦ πανισχύρου Ἀξονος, ἀλλὰ μὲ συναίσθησιν τῆς ἐδθόνης καὶ μὲ αἰσιοδοξίαν διὰ τὴν νίκην ἐκάλεσε τοὺς πάντας εἰς

συναγερομένον, «ἐνίσχυσε χεῖρας ἀνειμένας καὶ γόνατα παραλελυμένα», ἐμυκτήρησε τὴν φροσίωσιν καὶ ἀλαζονείαν τοῦ ἔχθρου καὶ συνήσπισε τὰς δυνάμεις τοῦ καλοῦ ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους. Οὕτως ἐγένετο ὁ πρωτεργάτης τῆς Νίκης καὶ ὁ σκαπανεὺς τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν κατακτηθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀξονος λαῶν, ἐν οἷς ἦτο καὶ ὁ ἑλληνικός.

Ἔστω αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρός!

Γεώργιος Σωτηρίου (†)

Εἰς ἡλικίαν 84 ἐτῶν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ ὁμότιμος καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Γεώργιος Σωτηρίου, ὅστις ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν του εἰς τὴν προβολὴν τῆς βυζαντινῆς τέχνης.

Ὁ Σωτηρίου εἰδικώτερον ὑπῆρξεν εὐσυνειδήτος πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος, ὁ ὄργανωτὴς καὶ ἐμφυχωτῆς τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου, σύμβουλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, σημαῖνον στέλεχος τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, γενικὸς γραμματεὺς καὶ ἔπειτα πρόεδρος τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἐρευνητῆς διακριθεὶς εἰς πλῆθος ἀνασκαφικῶν ἐρευνῶν, σκαπανεὺς τῶν βυζαντινῶν σπουδῶν καὶ ἰδρυτῆς μουσείων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ εἰς τοὺς ἀκραίους προμαχώνας τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀναστηλωτῆς ὑπερόχων χριστιανικῶν μνημείων κ.τ.τ.

Διὰ τοῦ Σωτηρίου ἐπὶ πλέον ἐπεβλήθη ἡ ἀντίληψις, ὅτι διὰ τὴν ἀρίστην μελέτην, ἐρμηνείαν καὶ προβολὴν τῶν μνημείων τῆς χριστιανικῆς τέχνης εἶναι ἀπαραίτητοι αἱ θεολογικαὶ προϋποθέσεις.

Ὡσαύτως σημειωτέον, ὅτι ὁ Γεώργιος Σωτηρίου ἦτο εὐλαβητής, ἀκακος, καλοκάγαθος, διακριτόμενος διὰ τὸ ἀνώτερον χριστιανικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν ἠθος του.

Κύριος τάξει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ψυχαῖς δικαίων!

«Μικρὸς Συναξαριστής».

Εἰς κομψὸν καὶ καλλιτεχνικὸν τόμον ὑπερτετρακοσίων σελίδων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονύσιος παρουσιάζει εἰς ἡμᾶς τὰ θαυμάσια πρότυπα τῶν ἁγίων. Ὡς οὗτος σημειοῖ εἰς τὸν πρόλογον, ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ «δὲν συμπεριλαμβάνονται ὅλοι οἱ ἅγιοι κάθε ἡμέρας, ἀλλὰ κάθε φορὰ ἓνας ἢ δύο κ' ἀπὸ τὸν βίο καὶ τὴν πολιτεία τῶν ἁγίων αὐτῶν βγαίνει ἓνα γενικὸ δίδαγμα, σὲ κάποια πάντα σχέση καὶ ἀναφορὰ πρὸς τὸν πρόπο πὸν σκέπτονται καὶ ζοῦν σήμερα οἱ ἄνθρωποι... Ὅπως εἶναι γραμμένο τούτο τὸ βιβλίον, ὥστε κάθε ἡμέρα νὰ εἶναι καὶ μιὰ σελίδα, ὁμοιάζει καὶ εἶναι ἓνα διαρκὲς Ἡμερολόγιον, χρήσιμο καὶ ὠφέλιμον γιὰ τὸ σπῆτι κάθε χριστιανοῦ».

Ἀναμφιβόλως καὶ διὰ τοῦ βιβλίου τούτου ὁ ἅγιος

Κοζάνης προσφέρει ὑπηρεσίας εἰς τὸ ποιμνίον του καὶ τὸν ἑλληνικὸν λαόν, διότι δι' ὅσων γράφει δὲν προσφέρει θεωρητικὴν καὶ ἀφηρημένην διδασκαλίαν, ἀλλὰ ζωντανὰ πρότυπα καὶ παραδείγματα πρὸς μίμῃσιν. Τὰ πρότυπα ταῦτα ἔχουν ἀφ' ἑνὸς διαφωτιστικὸν χαρακτήρα, καθιστώντα εἰς ἡμᾶς ὄρατὴν τὴν ὁδὸν τοῦ χριστιανικοῦ ἠθους, ἀφ' ἑτέρου παρακινήτικόν καὶ παροτρυντικὸν σκοπὸν, διότι μᾶς ἔλκουν πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ ἠθους τούτου. Καὶ ἐκ τρίτου ἐνθαρρυντικὸν περιεχόμενον, τὸ ὁποῖον ἀποσκοπεῖ εἰς τὸ νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς δισταγμοὺς καὶ τὴν δειλίαν ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς αὐτὴν ἐμπιστοσύνην, θάρρος καὶ βεβαιότητα διὰ τὴν πνευματικὴν νίκην.

«Μεγάλη καινοτομία».

Ἐκθέτων ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Παπανδρέου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς ἐορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τὸ εἰς τὴν Ἀνωτάτην Παιδείαν ἀναφερόμενον κυβερνητικὸν πρόγραμμα, ὑπεσχέθη τὴν εἰσαγωγὴν μᾶς καινοτομίας, τὴν ὁποίαν ἀπὸ καιροῦ ἔχομεν προτείνει εἰς τὴν στήλην ταύτην.

«Ἡ μεγάλη μας καινοτομία, — εἶπεν ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως —, εἶναι νὰ δώσωμεν εἰς τὸ πρῶτον ἔτος σπουδῶν ὅλων τῶν πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου ἰδρυμάτων, ἀνεξαρτήτως εἰδους σχολῆς, χαρακτήρα ἀνθρωπιστικόν. Ὅλοι ἀδιακρίτως οἱ φοιτηταὶ τοῦ πρῶτου ἔτους, εἴτε χημείαν ἔρχονται νὰ σπουδάσουν, εἴτε ἱατρικὴν, νομικὰ ἢ πολιτικὰ ἐπιστήμας, ἀρχιτεκτονικὴν ἢ ἠλεκτρολογίαν, θὰ ὑποχρεωθῶν νὰ ἀκούσων, παραλλήλως πρὸς τὰ εἰδικὰ, καὶ τρία γενικὰ καὶ θεμελιώδη μαθήματα, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ θὰ ἐξετάζωνται: Ἑλληνικὰ Γράμματα (ἀρχαίαν, μεσαιωνικὴν καὶ νέαν Γραμματείαν), Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Φιλοσοφίαν καὶ Ἀρχαίαν τοῦ σημερινοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτεύματος. Δι' αὐτῶν θὰ διευρυνθῇ ὁ διανοητικὸς ὀρίζων, θὰ φωτισθῇ τὸ πνεῦμα καὶ θὰ ἐδραιωθῇ τὸ φρόνημά των. Θὰ ὀλοκληρωθῇ ἢ ἐγκόκλιος παιδεία των καὶ θὰ παρασχευασθῶν νὰ προσπελάσων τὴν ἐπιστήμην, τὴν ὁποίαν καθεὶς ἐπέλεξε, μὲ περισσοτέραν ἐπίγνωσιν καὶ μὲ αἴσθημα ἠδύνημένης ἐθόντης».

Νομίζομεν, ὅτι ἡ κατὰ πάντα ἀξιέπαινος καινοτομία αὕτη θὰ ἀποδώσῃ ἑκατονταπλασίονα καρπὸν, ἐὰν εἰς τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος γενικὰ μαθήματα περιληφθῇ ἢ ἐὰν συνδεθῇ μετ' αὐτῶν καὶ τὸ μάθημα τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Ἑλληνορθόδοξου πολιτισμοῦ.

«Ὁρθόδοξος Παρουσία».

Προσφάτως ἐκυκλοφόρησεν ἐν πλούσιον εἰς ὕλην καὶ καλλιτεχνικὸν εἰς ἐμφάνισιν περιουσιῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁρθόδοξος Παρουσία». Μάλιστα τινὰ ἐκ τῶν ἄρθρων αὐτοῦ εἶναι λίαν ἐνδιαφέροντα. Ἀλλ' εἰς τὸν στοχαστικὸν ἀναγνώστην γεννῶνται τὰ ἐξῆς ἐρωτήματα: Πῶς τὸ περιοδικὸν τοῦτο θὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ μεγάλα ἔξοδα τῆς πολυτελοῦς ἐκδόσεώς του; Διατι τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἀφιερώνει πολλὰς σελίδας του, διὰ νὰ φιλοξενῇ ἄρθρα ἑτεροδόξων, ἅτινα μάλιστα, ὡς ὁμολογεῖ συντάκτης τοῦ περιοδικοῦ,

περιέχων καὶ «ἀρνητικὰς πλευρὰς», οὐδόλως ἐπισημαινομένας ὑπὸ τοῦ περιοδικοῦ πρὸς προφύλαξιν τῶν τυχόν ἀνυπόπτων ὀρθοδόξων ἀναγνωστῶν; Ἐπειτα διατι τόσοὶ ἔπαινοι εἰς τὴν ἀντιλεγομένην ἐξ ὀρθόδοξου ἑλληνικῆς πλευρᾶς σπουδὴν καὶ προχειρότητα, μεθ' ἧς ἐγέντο ἡ συνάντησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τοῦ Πάπα.

Τὸ Περιοδικὸν «Ὁρθόδοξος Παρουσία» ἀντὶ νὰ εἶναι τοσοῦτον αἰσιόδοξον διὰ τὴν μετὰ τοῦ Παπισμοῦ συνεννόησιν τῆς Ὁρθοδοξίας πρέπει κατ' ἐξοχὴν νὰ ἐπισημαίνῃ τὰς δυσκολίας καὶ τοὺς μεγάλους κινδύνους, οὓς ἐγκυμονεῖ ἢ ἀνευ προπαρασκευῆς ἄμεσος ἔναρξις θεολογικῶν καὶ ἐνωτικῶν συζητήσεων τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Βατικανοῦ, ὅπερ ἐξακολουθεῖ νὰ προβάλλῃ τὰς ὅλως κατακριτέας περὶ πρωτείου παπικᾶς ἀξιώσεις καὶ νὰ ἐδλογῇ τὸν τόσον ἀνεπιθύμητον εἰς τὸν τόπον μας θεσμόν τῆς Οὐνίας.

Ἡ ἐξωσχολικὴ ἀγωγή.

Εἶναι εὐχάριστον, ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς τῆς νεότητος ἤρχισε νὰ ἀπασχολῇ σοβαρῶς τοὺς ἀρμοδίους. Οὕτως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήτης κ. Εὐγενίου ἐγένετο σύσκεψις τῶν ἐν Κρήτῃ Διοικ. Συμβουλίων τῶν Γονέων καὶ Κηδεμόνων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη ἡ λήψις τῶν κάτωθι μέτρων: α) Νὰ διαφωτισθῶν δι' ἐγκυκλίον οἱ γονεῖς διὰ τὰς ὑποχρεώσεις των ἔναντι τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδίων καὶ διὰ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους διατρέχων ταῦτα ἐκ τῆς ἰδικῆς των ἀδιαφορίας καὶ ἀμελείας· β) νὰ γίνων σχετικὰ καὶ συγκεντρώσεις γονέων· γ) νὰ ἐλέγχωνται αὐστηρῶς τὰ θεάματα καὶ νὰ ἰδρυνθῶν Κέντρα παιδικῆς χαρᾶς καὶ Κέντρα ὕγιους ψυχαγωγίας τῶν ἐφήβων· δ) ὁ ἄμβων νὰ διαφωτίξῃ ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς νεότητος· ἐπίσης νὰ γίνῃ ἀναξωρογόνησις τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων· ε) νὰ παρακληθῶν οἱ Διευθυνταὶ τοῦ Ἡμερησίου Τύπου, ὅπως διὰ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων ἀναλάβων πνευματικὴν σταυροφορίαν διὰ τὴν διαφώτισιν ὅλων τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας ἐπὶ τοῦ καθήκοντός των ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν τῆς νεότητος· στ) νὰ ἐνταθῇ ἡ ἐξωσχολικὴ ἐποπτεία τῆς μαθητιώσεως νεολαίας ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς Πολιτείας καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ τῶν ὀργάνων προστασίας τῶν ἀνηλίκων· ζ) νὰ λειτουργήσων τὰ μαθητικὰ συσσίτια διὰ τὴν μαθητιῶσαν νεολαίαν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Ἄς ἐχρηθῶμεν, ἵνα ἀφ' ἑνὸς τὰ μέτρα ταῦτα τεθοῦν εἰς ἐφαρμογὴν καὶ καρποφορήσων καὶ ἵνα ἀφ' ἑτέρου γενικευθῇ ἀπὸ τὸ Πανελλήμιον ἡ σταυροφορία πρὸς περιφρούρησιν τῆς νεολαίας μας, ἥτις ἀπειλεῖται ὑπὸ τοσοῦτων κινδύνων.

Ἐμπόριον βρεφῶν!

Καθ' ἃ ἀνεγράφη εἰς τὸν Τύπον, τὸ ἐμπόριον βρεφῶν, ἅτινα ἐξάγονται ἐξ Ἑλλάδος εἰς Ἀμερικὴν, ἔχει προσλάβει ἐπικινδύνους διαστάσεις, ὡς ἀνέφερεν

εἰς σχετικὸν ἔγγραφοῦν τοῦ ὀπουργοῦ Ἑσωτερικῶν κ. Τούμπας πρὸς τὸν ὀπουργὸν Δικαιοσύνης. Τὸ ἐμπόριον διεξάγεται ὑπὸ τὸ πρόσημα τῆς νόθεσιᾶς, τῇ μεσολαβήσει τῶν αὐτῶν συνήθως προσώπων, χωρὶς νὰ τηρῶνται αἱ διατάξεις περὶ νόθεσιᾶς Ἑλληνοπαίδων ὑπὸ ἀλλοδαπῶν.

Ὡς μετέδωκε τὸ ἀμερικανικὸν πρακτορεῖον «Ἀσσοσιεὶτ Πρόες» χίλια καὶ πλέον Ἑλληνοπούλα ἐξαγονται κατ' ἔτος ἐκ τῆς πατρίδος μας εἰς Ἀμερικὴν, ἀγοραζόμενα ἔναντι ποσοῦ κυμαινομένου μεταξὺ χιλίων καὶ τριῶν χιλιάδων δολλαρίων καὶ ἔναντι ἄλλων ποσῶν, ἅτινα εἰσπράττονται ὑπὸ τῶν δικηγόρων.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὡς ὀρθῶς ἐτονίσθη, «εἰς τὴν αἰμορραγίαν τῆς μεταναστεύσεως προσετέθη καὶ ἡ αἰμορραγία τῆς ἐμπορίας τῶν βρεφῶν»! Ἀλλὰ ποῦ ὀδηγεῖ τὸ ἀπαράδεκτον αὐτὸ διὰ τὸν τρόπον μας στίγμα; Δὲν ὀδηγεῖ μόνον εἰς τὴν δαιώνισιν ἐνὸς ἀντιανθρωπιστικοῦ καθεστῶτος, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐξασθένησιν τοῦ ἐν τῇ Οἰκουμένῃ ἑλληνορθοδόξου στοιχείου, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὰ πωλούμενα βρέφη ἀπόλλυνται ἀνεπιστρεπτί τὸσον διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅσον καὶ διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν.

Τὸ ἔχει ὑποσχεθῆ.

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀπαράδεκτων ἀσχημιῶν, αἵτινες κατακλύζουσιν τὰς προβαλλομένας ἐσχάτως ἐν Ἑλλάδι ταινίας καὶ διὰ τὰς ὁποίας γράφομεν εἰς ἄλλην στήλην, οὐχὶ στενοκέφαλός τις ἢ ἀντικυβερνητικὸς κριτικὸς, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Δημ. Ψαθάς ἐξηγέρθη, διὰ νὰ διαμαρτυρηθῆ εἰς ὀλόκληρον σειρῶν χρονογραφημάτων.

Εἶναι πράγματι ἀηδιαστικὴ ἢ κατὰστασις. Κατὰ τρόπον χροδαῖον καὶ ἀναίσχυντον προβάλλονται ἐπὶ τῆς ὀθόνης νυμφομανεῖς ἐκδηλώσεις, λεσβιακοὶ ἔρωτες, οἰδιπόδεια συμπλέγματα, γενετήσιοι διαστροφῆ, σκηναὶ γυναικείου ἀνδανισμοῦ κ.τ.τ.

Ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ βαδίζομεν; Βεβαίως ὑπάρχουσιν καὶ οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς...μεγάλης καὶ ὕψηλης αὐτῆς τέχνης! Ἀλλὰ ὅπως λέγει ὁ Δημ. Ψαθάς, «μπορεῖ νὰ λήῃ καὶ νὰ γράφῃ ὁ καθένας ὅ,τι θέλει. Ἐκεῖνο, ποῦ δὲν συγχωρεῖται μὲ κανένα τρόπο, εἶναι τὸ ἴδιο τὸ Κράτος, ποῦ ἐπέτρεψε αὐτῇ τὴν ἀσχημία —ν' ἀφήσῃ, δηλαδή, νὰ ξεχυθῆ τὴν βρωμιὰ ἐλεύθερα, ἀσύδοτα, ἀνεμπόδιστα. Βρωμιὰ, μάλιστα, γιὰ τὴν εἰσαγωγή τῆς ὁποίας καταβάλλεται συνάλλαγμα! Κι' ὕστερα μιλάμε γιὰ ἐκλυση ἡθῶν, γιὰ ἐκπορευσεις, γιὰ δεκαοχτάχρονα κορίτσια, ποῦ πιάνονται κάθε τόσο σὲ μυστικὰ σπίτια! Γιατὶ κινητῶ ἢ Ἀστynomία τὰ μυστικὰ σπίτια, ἀφοῦ ὅσα γίνονται ἐκεῖ μέσα διδάσκονται ἐλεύθερα στὰ πανεπιστήμια τοῦ πορνογραφικοῦ κινήματογράφου;».

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ὁ κ. Προϋπολογιστὸς θὰ ἐπιπλήξῃ τὸ κυβερνητικὰ ὄργανα, ἅτινα ἐκθέτουν κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὴν Κυβέρνησιν, καὶ θὰ ὕψωση τὸ ἀνάστημά του, διὰ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸ κακόν. Ἄλλως τε τὸ ἔχει ὑποσχεθῆ.

Ἀστεία ὑπόθεσις.

Ἀνυπόμεθα, διότι τὸ «Βῆμα» εἰς τὴν στήλην «ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ζωὴ μας» παρουσιάζει ὡς σοβαρὰν ἐπιστημονικὴν ἄποψιν τὴν πεπαλαιωμένην ὑπόθεσιν, καθ' ἣν ὁ Κύριος δὲν ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἀλλ' ἀπλῶς ἐλιποθύμησεν, ἀναρρώσας μετὰ ταῦτα μετὰ μίαν περίοδον κώματος.

Ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι ἀστεία. Ἐν πρώτοις ὁ θάνατός του ἐπιστοποιήθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Ἐπειτα κατὰ τὴν ταφὴν του ὁ Ἰησοῦς ἠλείφθη διὰ μίγματος σμύρνης καὶ ἀλόης εἰς μεγάλην ποσότητα («ὡς λίτρας ἑκατὸν»), ἔπειτα δ' ἐνετυλίχθη δι' ὀθονίων ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἐὰν ὁ Κύριος ἔζη ἀκόμη, ὁ θάνατος θὰ ἐπῆρχετο ἐκ ἀσφυξίας. Ἐκτὸς τούτων, αἱ ἐμφανίσεις τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κύκλῳ τῶν μαθητῶν του δὲν ἦσαν ἐμφανίσεις ὄντος ἐξηντημένου, ἐτοιμοθανάτου, καθηλωμένου, ἔχοντος ἀνάγκην περιποιήσεων, ἵνα μὴ ὑποκύβῃ εἰς τὸν θάνατον, ὡς θὰ συνέβαινεν, ἐὰν ἡ ὑπόθεσις τῆς νεκροφανείας ἦτο ἀληθής, ἀλλ' ἦσαν ἐμφανίσεις θριαμβευτικαί. Ὁ Κύριος μὲ καταπληκτικὴν τυχότητα καὶ ὑπερφυσικῶς ἐνεφανίζετο καὶ ἐξηφανίζετο ἐλευθέρως, ἄλλοτε μὲν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἄλλοτε δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἄλλοτε πορευόμενος καὶ ἐμφανιζόμενος εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐν μέσῳ τῶν Δώδεκα, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀποδεικνύων, ὅτι κατήγαγε τὴν νίκην κατὰ τοῦ θανάτου ὡς Ἀρχηγὸς τῆς Ζωῆς (Πράξ. γ', 15). Καὶ αὐτὸς ὁ Στράων ὁμολογεῖ: «Εἶναι ἀδύνατον ἄνθρωπος ἐξελεθῶν ἐκ τοῦ τάφου ἡμίθανός, ἐξηντημένος, ἄρρωστος, χρεῖζων ἰατρικῆς ἀγωγῆς, ἐπιδέσμων, τονώσεως καὶ περιποιήσεων, γενόμενος θῆμα φρικτῶν βασανιστηρίων, εἶναι ἀδύνατον τοιοῦτος ἄνθρωπος νὰ ἀφήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς του τὴν ἐντύπωσιν νικητοῦ τοῦ θανάτου». Ἐπειτα γεννῶνται τὰ ἐξῆς ἐρωτήματα: «Τί ἐγένετο καὶ ποῦ διέτριβεν ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὰ διαστήματα τὰ παρεμπίπτοντα μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐμφανίσεών του; Πῶς κατόρθωνε νὰ μὴ τὸν βλέπῃ οὐδεὶς; Τί δὲ ἀπέγινε μετὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν; Κατὰ τίνα τρόπον ἐξηφανίσθη ὄλως αἰφνιδίως, ἀφήσας τοὺς μαθητὰς νὰ πιστεύουσιν ὅτι ὁ Διδάσκαλος ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς;». Ἡ ὑπόθεσις λοιπὸν αὕτη καθιστᾷ τὸν Ἰησοῦν ὑπεύθυνον δόλου καὶ ἀπάτης καὶ ἀνειλικρινοῦς πρὸς τοὺς μαθητὰς συμπεριφορᾶς. Ἡ ὑπόνοια ὅθεν νεκροφανείας καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἀπλῆς λιποθυμίας εἶναι ὄλως παράλογος καὶ ἀστήρικτος.

Νὰ ἐπαναληφθῆ.

Συμφώνως πρὸς τὰ στοιχεῖα τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας, κατὰ τὸ διάστημα Ἰανουαρίου—Ὀκτωβρίου 1964 συνέβησαν εἰς ὅλην τὴν χώραν 11.117 ὀδικὰ τροχαῖα ἀτυχήματα, προκαλοῦντα θάνατον ἢ τραυματισμὸν προσώπων, μὲ τὴν ἐξῆς ἀνάλυσιν: Θάνατοι 606, βαρεῖς τραυματισμοὶ 2.090, ἐλαφροὶ τραυματισμοὶ 12.802. Κατὰ τὸ ἀντίστοιχον διάστημα τοῦ 1963 συνέβησαν 9.614 τοιαῦτα ἀτυχή-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

Ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Χρυσόστομος κατά τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 26ης 'Ιανουαρίου μέχρι τῆς 10ης Φεβρουαρίου ἐ.ε. ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ἱερούς ναοὺς 'Αθηνῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτῶν 'Αρχιερέων και τῶν παρ' Αὐτῷ Θεοφιλεστάτων Βοηθῶν 'Επισκόπων, προήδρευσε συνεδριῶν τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν 'Εκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν, ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν διαφόρους ἐπιτροπὰς και ἄτομα κλπ. Οὕτω:

Ἐχοροστάτησε: Τῆ 31η 'Ιανουαρίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ 'Αθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

— Τῆ 7η Φεβρουαρίου ἐν τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ 'Αθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

Προέστη: Τῆ 26η 'Ιανουαρίου, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ 'Αθηνῶν, τῆς Νεκρωσίμου 'Ακολουθίας εἰς τὴν κηδείαν τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ και 'Ακαδημαϊκοῦ Γεωργίου Σωτηρίου.

— Τῆ 8η Φεβρουαρίου τῆς Νεκρωσίμου 'Ακολουθίας εἰς τὴν κηδείαν τοῦ ναυάρχου 'Ιωαννίδου.

— Τῆ 10η Φεβρουαρίου, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ 'Αθηνῶν, τῆς Νεκρωσίμου 'Ακολουθίας εἰς τὴν κηδείαν τοῦ ὑφυπουργοῦ 'Εθνικῆς Παιδείας και Ὁρησκειμῶν Λουκῆ 'Ακριτά.

Ἐτέλεσε: Τῆ 30ῆ 'Ιανουαρίου, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ 'Αθηνῶν, ἐπιμνημόσυνον δέξιν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Οὐίνστον Τσῶρτσιλ, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ προέδρου τῆς κυβερνήσεως κ. Γ. Παπανδρέου, τῶν μελῶν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος και πλήθους κόσμου.

Προήδρευσε: Τῆ 27η 'Ιανουαρίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Α.Ε.Π.

— Τῆ 29η 'Ιανουαρίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἐπεσκέφη: Τῆ 9η Φεβρουαρίου μετὰ τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος, 'Εδέσσης και Πέλλης κ. Διονυσίου, Μυτιλήνης κ. 'Ιακώβου και Τριφυλίας

ματα. Ἡ τοιαύτη ἀξῆσις τοῦ δείκτου ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἔτους εἰς τὸ ἐπόμενον ὀφείλεται βεβαίως και εἰς τὴν πύκνωσιν τῆς τροχαίας κινήσεως, ἀλλὰ ὀφείλεται ἀσφαλῶς και εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀναληφθεῖσα κατὰ μίαν περίοδον σχετικὴ ἐκστρατεία διαφορίσεως τοῦ κοινοῦ — ὁδηγῶν και πεζῶν — δὲν εἶχε συνέχειαν και ἐσταμάτησεν, ὅπως συνήθως συμβαίνει με ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχομεν πολὺ ἀνεπτυγμένην τὴν αἰσθησιν τῆς χρησιμότητος τῆς ἐπιμονῆς και τῆς συστηματικότητος. Οἱ ἀριθμοὶ ὀμιλοῦν ἐδγλώτων και οἱ ἀρμόδιοι πρέπει νὰ ἀκούσων τὴν φωνήν των, ἢ ὅποια τοὺς καλεῖ εἰς ἀνάληψιν τῆς ἐγκαταλειφθείσης προσηπαθείας ἀντιμεταπίσεως τοῦ φαινομένου διὰ τῆς ἐπιμόνου και ἀνελλιποῦς διαφορίσεως τοῦ κοινοῦ. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη πρέπει νὰ ἐπαναληφθῆ και νὰ μὴ ἀτονήσῃ ποτέ, ὅπως γίνεται εἰς ἄλλας τὰς πολιτισμένας χώρας τοῦ κόσμου.

και Ὀλυμπίας κ. Στεφάνου, τὸν Ἐξοχώτατον πρωθυπουργὸν κ. Γεώργιον Παπανδρέου.

Παρέθεσε: Τῆ 6η Φεβρουαρίου εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν Πεντέλης γεῦμα εἰς τοὺς Σεβασμ. Συνοδικούς Συνέδρους, εἰς τὸ ὅποῖον παρεκάθησαν ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος κ. Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Ὁρησκειμῶν κ. Μᾶρκος Σιώτης και ὁ Διευθυντὴς τῶν Ὁρησκειμῶν κ. Γιανναράς.

Ἄνταπέδωκε: Τῆ 28η 'Ιανουαρίου τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν ἐξοχώτατον ὑπουργὸν Ὑγιεινῆς τοῦ Λιβάνου κ. Ἰάκωβον Χάρφ, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Προέπεμψε: Τῆ 29η 'Ιανουαρίου εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ τὸν ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν Ὑγιεινῆς τοῦ Λιβάνου κ. Ἰάκωβον Χάρφ.

Παρέστη: Τῆ 30η 'Ιανουαρίου μετὰ τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν Συνέδρων εἰς τὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ 'Αθηνῶν γενόμενον ἐορτασμὸν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

— Τῆ 31η 'Ιανουαρίου εἰς τὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας διάλεξιν τοῦ κ. Σολομωνίδη.

— Τῆ 1η Φεβρουαρίου εἰς τὴν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς Μεγάλης Βρετανίας δοθεῖσαν δεξίωσιν ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Κέντρου Παραγωγικότητος κ. Στράτου.

— Τῆ 2α Φεβρουαρίου εἰς τὴν διάλεξιν ἐν τῷ Κέντρῳ Παραγωγικότητος τοῦ κ. Χρ. Στράτου, εἰς τὴν ὅποιαν παρευρέθησαν ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς κυβερνήσεως κ. Στεφανόπουλος και πλήθος ἐκλεκτοῦ κόσμου.

Ἐδέχθη: Τῆ 26η 'Ιανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνὸν και τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και Νομικὸν Σύμβουλον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Παναγιωτάκων.

— Τῆ 27η 'Ιανουαρίου τὸν ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν Ὑγιεινῆς τοῦ Λιβάνου κ. Ἰάκωβον Χάρφ, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πρεσβευτοῦ τοῦ Λιβάνου, τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμονα Μπαρδάκων, τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου Καβάλας κ. Γαϊτανίδην, ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Καπνεργατῶν Βορείου Ἑλλάδος, τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνοαμερικανικῆς Ὄργανώσεως ΑΧΕΠΙΑ κ. Σωκράτην Ἐκκλησιώτην και ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

— Τῆ 29η 'Ιανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τοὺς ἱεροκήρυκας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πανοσ. Ἀρχιμανδρίτας κ. Δημόπουλον και κ. Παπουτσόπουλον, τὸν ἠγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετράκη πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Βασιλόπουλον, τὸν ἐκδότην τῆς Ἠθικῆς και Ὁρησκειτικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας κ. Μαρτίνων, τὸν Νομικὸν Σύμβουλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Χρυσ. Νεαμονιτάκην, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης κ. Μάμαλην και τὸν νέον ἐφημέριον τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀγγλικανικοῦ ναοῦ.

— Τῆ 1η Φεβρουαρίου τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και Νομικὸν Σύμβουλον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Παν. Παναγιωτάκων, τὸν διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσ. ἀρχιμ. Παντελεήμονα Μπαρδάκων, τὸν στρατηγὸν κ. Σπυροπούλον και τὸν βουλευτὴν κ. Σπύρου.

— Τῆ 2α Φεβρουαρίου τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου.

— Τῆ 3η Φεβρουαρίου τὸν διευθυντὴν τοῦ ΤΑΚΕ κ. Ζαφ. Κέπετσην, τὸν κ. Μπέλ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν και τὸν ἐκ Λιβάνου δημοσιογράφον κ. Νάσσαρ.

— Τῆ 5ῃ Φεβρουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεώργιον, Ἐλασσώνος κ. Ἰάκωβον καὶ Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τὸν διευθυντὴν τῶν Ὀρθοκρυμάτων κ. Γιανναράν καὶ ὁμάδα βουλευτῶν, οἱ ὅποιοι παρεκάλεσαν τὸν Μακαριώτατον παρεῖναι εἰς τὸ προσκύνημα τῆς Παναγίας Σουμελά παραμεινῆ ὡς ἔχει.

— Τῆ 7ῃ Φεβρουαρίου ἐπιτροπὴν τῶν Χριστιανικῶν Σωματείων.

— Τῆ 8ῃ Φεβρουαρίου τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ Νομικὸν Σύμβουλον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Παν. Παναγιωτάκων.

— Τῆ 10ῃ Φεβρουαρίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τὸν Προϊστάμενον τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ ΤΑΚΕ κ. Σταυρόπουλον καὶ τὸν νομικὸν σύμβουλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Χρυσ. Νεαμονιτάκη.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Τὴν 20ῃν Ἰανουαρίου ἐ.ξ. συνήλθεν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου ἢ Μείζων Ἐπιτροπῆ, ἡ ὁποία ἠσχολήθη μὲ τὸ ζήτημα τοῦ τρόπου τῆς ἀναγγελίας τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Ρόδῳ Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως εἰς τὸν Πάπαν Παῦλον ΣΤ'. Μετὰ συζήτησιν ἢ Μείζων Ἐπιτροπῆ (ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν παγχριστιανικῶν ζητημάτων καὶ ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν πανορθόδοξων ζητημάτων) συντάξεν ἔκθεσιν, ἥτις ἀνεγνώσθη τὴν ἐπομένην εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον. Κατόπιν μακρᾶς συζητήσεως ἀπεφασίσθη ὅπως διμελῆς ἐπιτροπὴ ἐξ Ἀρχιερέων μεταβῆ εἰς Ρώμην καὶ ἀναπτύξῃ προφορικῶς εἰς τὸν Πάπαν τὰς ἀποφάσεις τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου. Τὰ μέλη τῆς διμελοῦς ἐπιτροπῆς θὰ ὀρισθοῦν εἰς προσεχῆ συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἱερά Μητρόπολις Γερμανίας

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Πολύευκτος ἐπεσκέφθη τὴν 12ῃν Ἰανουαρίου 1965 τὸν πρόεδρον τῆς Ὁμομοσπόνδου Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας δόκτορα Ράινιχ Λύμπκε, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπέδωκεν ἀπὸ μέρους τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου τὸν Σταυρὸν τῆς χιλιετηρίδος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Τὴν 30ῃν Ἰανουαρίου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Πολύευκτος παρέστη εἰς τὴν ἐν Βόννην τελεσθεῖσαν ἐπιμνημόσυνον δέησιν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Οὐίνστον Τσῶρτσιλ.

Τὸν Ἰανουάριον ἐ.ξ. ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Πολύευκτος ἐπεσκέφθη διάφορα ἐργοστάσια καὶ ἐργατικά οἰκοτροφεία, ἐλθὼν εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς Ἕλληνας ἐργάτας καὶ δειλὰς ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὰ ἀπασχολοῦντα αὐτοὺς πολλαπλὰ προβλήματα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Προσφάτως πολλοὶ μουσουλμᾶνοι ἠγέται ἐξήτησαν ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἰορδανίας νὰ ἐκδώσῃ διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἀπαγορευέται εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς καὶ εἰς τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας νὰ ἀγοράζωσιν ἀκίνητα εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους. Οὗτοι τονίζουν ὅτι τοιαῦτα πράξεις θέτουσιν «ἐν κινδύνῳ τὸν ἀραβικὸν καὶ ἰσλαμικὸν χαρακτῆρα τῆς Ἁγίας Πόλεως». Ὡς γνωστὸν, τελευταίως ὁ ἀνώτατος μουφτῆς τῆς Ἰορδανίας ἐξέδωκε θρησκευτικὸν νόμον, ἀπαγορεύοντα τὴν πώλησιν εἰς ξένους μουσουλμανικῶν ἀκινήτων εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τοὺς ἄλλους Ἁγίους Τόπους. Οἱ παραβάται τοῦ νόμου αὐτοῦ θεωροῦνται «προδοταί τῆς πίστεως των καὶ τῆς πατρίδος των».

— Εἰς τὸ ἐξῆς ἡ κεντρικὴ ὁδὸς τῆς Βηθλεὲμ θὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεώς του εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἡ ὁποία ἔλαβε χώραν τὴν 6 Ἰανουαρίου 1964.

— Ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' προτίθεται νὰ ἰδρῶσῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα Κέντρον Συγκριτικῆς Θεολογίας, ἡ διεύθυνσις τοῦ ὁποίου θὰ ἀνατεθῆ εἰς Βενεδικτίνους μοναχοὺς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἐκ τοῦ ἄρτι ληφθέντος τεύχους τοῦ Δεκεμβρίου 1964 τοῦ ἐπισήμου ὄργανου τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας πληροφοροῦμεθα ὅτι ἤρχισεν ἡ λειτουργία δύο νέων Ἱερατικῶν Σχολῶν, μίᾶς εἰς τὴν πόλιν Σρέμσκι Κάρλοβτσι καὶ μίᾶς εἰς τὴν Ἱεράν μονὴν Κτκα. Ὡς γνωστὸν, ἡ πρώτη ὄργανωμένη Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἰδρύθη τὸ 1615 εἰς τὴν ὡς ἄνω Ἱεράν μονήν. Εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐπίσημου ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς τοῦ Σρέμσκι Κάρλοβτσι παρέστη ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανός, ὁ ὁποῖος ἠγχορίστησε τὸν Θεὸν διὰ τὸ σπουδαῖον αὐτὸ γεγονός, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἠγχορήθη εἰς τοὺς μαθητὰς ὅπως τοὺς συνοδεύῃ εἰς τὴν ὁδὸν ποῦ ἐξέλεξαν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Ἁγίου Σάββα, ἰδρυτοῦ τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Τὸ βιβλίον τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Κυρίλλου «Ἐξήλθεν ὁ σπείρων...» μετεφράσθη εἰς τὴν σερβικὴν ὑπὸ τοῦ Σέρβου ἱερέως Μ. Μιχαήλοβιτς, ὁ ὁποῖος γράφει εἰς τὸν πρόλογον ὅτι τὸ ὡς ἄνω βιβλίον εἰναι καρπὸς μακρᾶς μελέτης τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς σωτηρίας του καὶ ὅτι ἀδίδει πλήρη, χριστιανικῶς τεκμηριωμένη ἀπάντησιν σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ ζητήματα τῆς δρασείας μας.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀπὸ τοῦ Κερατίου Κόλπου μέχρι τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τοῦ Ἁθωνος» ὁ πρωτοδιάκονος Βασίλ. Βελιάνοφ ἐξέδωκε βιβλίον, εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφεται τὸ ταξίδιον τῆς Βουλγαρικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀντιπροσωπείας, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Κυρίλλου, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Δαμασκόν, τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ Κάθρον, τοὺς Ἁγίους Τόπους, τὰς Ἀθήνας καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ὡς γνωστὸν, τὸ ταξίδιον αὐτὸ ἐπραγματοποιήθη τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1962.

Ὁ πρόλογος ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Κυρίλλου, ὁ ὁποῖος ὑπογραμμίζει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς:

«Ἡ ἐπίσκεψις, τὴν ὁποίαν ἔκαμε τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1962 ἡ βουλγαρικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἀντιπροσωπεία εἰς τὰ Ἀνατολικά Πατριαρχεῖα (Κωνσταντινούπολις, Ἀλεξάνδρεια, Ἀντιόχεια καὶ Ἱερουσαλήμ), ἔχει μεγάλην ἐκκλησιαστικοῖστορικὴν σημασίαν. Διὰ πρώτην φορὰν ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας μας, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Προκαθημένου τῆς, ἐπισκεψαμένη τοὺς ἀρχαίους Ἀποστολικούς θρόνους καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Ἑλλάδος, ἦλθεν εἰς ἐπικοινωνίαν ἀγάπης καὶ προσευχῆς μὲ τοὺς Προκαθημένους καὶ τὴν Ἱεραρχίαν των.

Ἄν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ ἄλλοτε ἀνώμαλοι σχέσεις μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ συνάντησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Πατριάρχου Βουλγαρίας ἀποκτᾷ σπουδαῖον οἰκουμενικὸν νόημα. Τὸ ταξίδιον αὐτὸ ὑπῆρξεν ἐν γεγονόσι μὲ οἰκουμενικὴν ἐκκλησιαστικοορθόδοξον σημασίαν καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ μας ἀντιπροσωπεία ἠδυνήθη νὰ διεξαγάγῃ σαβάρως ἐκκλησιαστικοθεολογικὰς συνομιλίας ἀφορώσας ἅλην τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ νὰ διευκρινισθοῦν αἱ ἀπόψεις ἀρχῆς ἐπὶ πολλῶν προβλημάτων τῆς συγχρόνου μας ἐποχῆς.

Αἱ συναντήσεις ἀντιπροσωπειῶν ἀνωτάτου ἐπιπέδου τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἐνισχύουσιν τοὺς διεκκλησιαστικὸς δεσμοὺς καὶ ἐξαιροῦν ἐκφραστικώτερον τὸν οἰκουμενικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἔχει σημασίαν διὰ τὰς μελλοντικὰς σχέσεις ἐν πνεύματι τῆς πανορθόδοξου ἐνότητος. Αὐτὰ ἐξυπηρετοῦν τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου, ὡς ἠδυνήθημεν νὰ πεισθῶμεν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὰ Ἀνατολικά Πατριαρχεῖα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Ἑλλάδος».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ

Ἡ διάσκεψις τῶν Ἀνατολικῶν Ἀντιγαλκιδονεϊῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία συνήλθεν εἰς τὴν Ἀδδῖς Ἀμπέμπα τὴν 15ην Ἰανουαρίου, ἐτεράτισε τὰς ἐργασίας αὐτῆς τὴν 21ην τοῦ ἰδίου μηνός.

Καθ' ἃ ἔγραψεν ὁ τύπος, οἱ σύνοδοι ἐπρότειναν ὠρισμένας ἐσωτερικὰς μεταρρυθμίσεις, ἧτοι τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ θεσμοῦ τῆς νηστείας, τὴν συμμετοχὴν τῆς νεολαίας εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ μοναστικοῦ πνεύματος, τὴν υἱοθέτησιν τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου.

Μία ἐπιτροπὴ, ἀπαρτισθεῖσα ἐκ δύο ἀντιπροσώπων ἐξ ἐκάστης Ἐκκλησίας, ἐπεφορτίσθη νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν συγκρότησιν ἐνὸς μονίμου ὀργάνου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, ἔργον τοῦ ὁποίου θὰ εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ληφθεισῶν ἀποφάσεων.

Ἡ πρωτοβουλία διὰ τὴν ἀποκατάστασιν ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν συναντηθῆ ἀπὸ τὸ 451, ὀφείλεται εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αἰθιοπίας Χαϊλέ Σελασιέ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπενεμήθη ὁ τίτλος τοῦ ὑπεραρπιστοῦ τῆς πίστεως ὑπὸ τῶν Πατριαρχῶν: Κυρίλου ΣΤ' (τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας), Ἰακώβου Γ' (τῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας), Βάσκειν Γ' (τῆς ἐν Ρωσίᾳ Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας), Κόρην (Καθολικοῦ τῶν Ἀρμενίων τῆς Κιλικίας), Βασιλείου (τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας) καὶ Augen Α' (τῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἰνδιῶν).

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ὁ μαῦρος πάστορ Λούθηρος Κίνγκ, μεταβαίνων εἰς Ὁσλο, ἵνα λάβῃ ἐπίσημως τὸ βραβεῖον Νόμπελ τῆς εἰρήνης διήλθεν ἐκ Λονδίνου, ἐνθα ἐκήρυξεν εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Παύλου ἐνώπιον 4.000 πιστῶν, εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Ἡ θεωρία τῆς ὑπεροχῆς τῶν μαύρων εἶναι ἐξ Ἰσου ἐπικίνδυνος πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς ὑπεροχῆς τῶν λευκῶν, διότι μετατρέπει τοὺς καταπιεζομένους εἰς καταπιεστές. Συνδιαλεγόμενος πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου, ὁ πάστορ Κίνγκ ἀνέλυσε τὸ φιλετικὸν πρόβλημα, ὡς τίθεται ἐν Ἀγγλίᾳ. Οἱ βρετανικοὶ νόμοι μεταναστεύσεως, εἶπεν, ἀεμπνέονται ὑπὸ τῆς διακρίσεως τῶν χρωμάτων καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἶναι ξένοι πρὸς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, διότι εὐνοοῦν τὴν φυλοκρατίαν καὶ ἐμβάλλουσι εἰς κίνδυνον τὰς δημοκρατικὰς ἀρχάς, αἵτινες εἶναι τόσον προσφιλεῖς εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν».

—Ἡ Πλήρη συμφωνία ἐπαδιδῶξαν ἡ Κογκρεγκασιοναλιστικὴ Ἐνωσις καὶ ἡ Πρεσβυτεριανὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ἀρχῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ βραδύτερον ἡ ἔνωσις αὐτῶν. Ἐκπρόσωποι ἀμφοτέρων τῶν προτεσταντικῶν ἐκκλησιῶν συνητήθησαν ἐν Northwood καὶ ἀπεφάσισαν νὰ θέσουν τὰς ἀρχὰς ταύτας ὑπ' ὄψιν τῶν τοπικῶν τῶν συνόδων καὶ κοινοτήτων πρὸς συζήτησιν. «Ὅταν αἱ ἀρχαὶ διὰ τὴν ἔνωσιν γίνουσι δεκταὶ ὑπὸ τῶν συνόδων καὶ κοινοτήτων τούτων, θὰ εἶναι εὐκόλον νὰ συνταχθῇ τὸ καταστατικὸν τῆς Ἐνώσεως. Πότε ἀκριβῶς θὰ γίνῃ αὕτη δὲν εἶναι δυνατὸν, τὸ γε νῦν ἔχον, νὰ προβλέψῃ τις.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἐπανήλθον ἐκ Β.Νιγηρίας (Αὐτ. Ἀφρικῆς) οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς ἐτησίας συνόδου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεῆμων, ὁ Πανος. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰερώνυμος Κοτσῶνης, Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμος Κονιδάρης. Ἡ ἐτησία αὕτη σύνοδος ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ὑπὲρ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῆς Κύπρου, ἀπέδεχθη τὴν εἰσοχὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ὥρισεν εἰς 750 τοὺς ἀντιπροσώπους εἰς τὴν Δ' Γενικὴν Συνέλευσιν, ἧτις θὰ συνέλθῃ τὸ 1968 κ.λ.π. Τὰ θέματα τῆς Ἀφρικῆς, τοῦ ἀφοπλισμοῦ καὶ τῶν μειονοτήτων ἀπετέλεσαν ὡσαύτως τὸ ἀντικείμενον ζωηρῶν συζητήσεων.

—Ὁ καρδινάλιος Μπέκα, πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς προωθήσεως

τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ, θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν 17ην Φεβρουαρίου τὴν εἰς Γενεύην ἔδραν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ὁ καθηγητὴς τῆς ἐβραϊκῆς γραμματολογίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Καϊμπριτζ κ. Τέιτσερ ὀμιλῶν εἰς Σουηδίαν, προέτεινε νέαν ἐρμηνείαν τῶν χειρογράφων τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης. Κατὰ τὸν καθηγητὴν τούτον τὰ χειρόγραφα τοῦ Κουμράν εἶναι χριστιανικὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς πρώτης Ἐκκλησίας. Ταῦτα ἐτέθησαν εἰς τὰ σπῆλαιά των κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν διωγμῶν. «Τὰ χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης ἠρμηνεύθησαν κακῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων. Ἡ ἱστορία τῆς αἰρέσεως τῶν Ἑσσηίων τοῦ Κουμράν εἶναι μῦθος».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 46 τοῦ Ἀν. Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χηρεύουσαν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Θετιδίου ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσι εἰς τὰ Γραφεῖά μας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 48 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακρίρξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν ὡς ἄνω ἐνορίαν.

Ἐν Καρδίττῃ τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1965

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
ΚΥΡΙΑΛΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Προφήτου Ἡλιοῦ ἐν Ἄνω Ἀγίῳ Ἰωάννῃ, 2) Ἀγίου Στεφάνου ἐν Βρίᾳ, 3) Ἀγίου Νικολάου ἐν Γανοχώρῃ, 4) Ἀγίου Νικολάου ἐν Καρναῖς, 5) Ἀγίου Γεωργίου ἐν Μακρυγιάλῳ καὶ 6) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν Ν. Ἀγαθουπόλει, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσι ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζομένων πιστοποιητικῶν πρὸς ἀνακρίρξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1965

† Ὁ Κίτρους ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46 καὶ 47, § 2, ἐδάφιον 2, τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Λαοδηγητρίας Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλλωσι ἡμῖν, ἐντὸς μηνός, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακρίρξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφεμεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 2 Φεβρουαρίου 1965

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Τιμοθέου, Μητροπολίτου Μακρονείας, Εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Πεπραγμένα μίας δεκαετίας. Ἀθήναι 1965, σελ. 61.

Ἰω. Καρμίρη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Die Orthodoxe Katholische über das II. Vatikanum und die auf ihm entwickelten Aspekte und Tendenzen hinsichtlich der Christlichen Einheit. Ἀνάτυπον ἀπὸ «Kyrios» τ. 4, 1964, Βερολίνον 1964.

Ἀθανασίου Γρ. Γερομιχαλοῦ, Ὑφηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων καὶ ἡ ἐποχὴ του. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1963). Θεσσαλονίκη 1964 σελ. 128.

Θεοδώρου Β. Κωνσταντίνου, Θεολόγου, Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας (ἔβρ. ιγ', 8), Ἀθήναι 1965, σελ. 277.

Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ν. Παπουτσοπούλου, Blaise Pascal, ἐκδ. Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Δράσεως, Ἀθήναι 1965, σελ. 64.

Χρήστου Σωκρ. Σοομωνίδη, Μνήμη Συμβόνης, Ἀθήνα 1963, σελ. 48.

Ἀρχιμ. Τίτου Κ. Κράντζαλη, ἱεροκήρυκος Παραμυθίας, Ἡ περιτομὴ καὶ ἡ σύγχρονος τελετουργία αὐτῆς παρ' Ἑβραίους, Ἀθήναι 1960, σελ. 14.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τῶν μειζόνων Προφητῶν, ἐν Ἀθήναις 1961, σελ. 16.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ τελετουργία τοῦ γάμου παρ' Ἑβραίους σήμερον, ἐν Ἀθήναις 1965, σελ. 13.

Κατάλογος ἐντύπων Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Κοζάνης. Μῆρος δεύτερον II ἐντυπα ἐκδόσεων 1833—1912 πλὴν τῶν ξηνογλώσσων μετὰ ὀρθόδοξα ἐξ εἰκόνων εἰς τὸ τέλος. Ἐκδίδεται ὑπὸ Νικολάου Π. Δελιάλη, ἐφόρου Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Κοζάνης. Ἐν Θεσσαλονίκη 1964, σελ. 512.

Περιοδικὰ

Ἀπόστολος Τίτος, Ἰανουάριος 1965, ἀριθ. 1.

Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου, τετραμηνιαία νομοκανονικὴ ἐπιθεώρησις, ἔτος ιθ' τεύχος 3ον, Ἀθήναι 1964. Περιεχόμενα: Μελετίου, Μητροπολίτου Κυθέρων, Τὸ θέμα τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.—Βασιλίου, Μητροπολίτου πρ. Λήμνου, Ἐσωτερικοὶ Κανονισμοὶ Ἰδρυμάτων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.—Ὁδ. Λαμπιδίου, Νέα ἀνάγνωσις τῶν αὐτοκρατορικῶν ἐγγράφων διὰ τὴν Νέαν Μοῆν Χίου ἐκ τοῦ Σαμιακοῦ κώδικος.—Κανονικὰ ἐγγράφα, Ἐκκλησιαστικὴ νομολογία, Χρονικά, Κριτικὸν καὶ Βιβλιογραφικὸν δελτίον.

Διδαχὴ, Καλαμάτα Ἰανουάριος 1965, τεύχος 200.

Νέα τοῦ Ἰσραήλ, Ἀθήναι 25 Ἰανουαρίου 1965, ἀριθ. 133.

Ὁ Σωτήρ, Ἀθήναι 27 Ἰανουαρίου καὶ 3 Φεβρουαρίου 1965, ἀριθ. 212, 213.

Ἡ Σάλπιγξ τοῦ Εὐαγγελίου, Ἰανουάριος 1965, τεύχος 1.

Ἀπολύτρωσις, Ἰανουάριος 1965, ἀρ. φύλ. 223.

Ἑλληνικὰ θέματα, Ἰανουάριος 1965, ἀρ. φύλ. 107.

Νέα Οἰκονομία, Ἰανουάριος 1965, ἀρ. 1.

Σταυρὸς, Ἀθήναι Ἰανουάριος 1965, ἀριθ. 47.

Ἀνάπλασις, Ἰανουάριος 1965, ἀρ. φύλ. 131.

Ζωή, Ἀθήναι 2 Ἰανουαρίου 1965, ἀρ. 2426.

Χριστιανικὸν φῶς, Χανιά Ἰανουάριος 1965, ἀρ. φύλ. 64.

Ἀκτῖνες, Φεβρουάριος 1965, ἀριθ. 258.

Ἀγγελιαφόρος, Φεβρουάριος 1965, τεύχος 627.

Ὁ κόσμος τῆς Ἑλληνίδος, Φεβρουάριος 1965, ἀριθ. 116
Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, Σιάτιστα 1 Φεβρουαρίου 1965, ἀρ. φύλ. 96.

Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς, Ἰανουάριος 1965, ἀριθ. 1.

Ἡ φωνὴ τῆς Ὀρθοδοξίας, 18 Ἰανουαρίου 1965, ἀριθ. 459—460.

Γκλάσνικ, Δεκέμβριος 1964, ἀριθ. 12.

Χριστιανικοὶ παλμοί, Ἰανουάριος 1965, ἀριθ. 12.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**

† Ὁ Μυτιλήνης **ΙΑΚΩΒΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:
Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Τέχνη καὶ ἔργα.

Χρυσοστόμου, Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ, Ἡ ἐν Εὐβοίᾳ ἱερὰ μονὴ Ἀρμᾶ.

Εὐαγγέλιου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, Ἡ ἐπίσκεψις τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν (Ζ').

Ἀρχιμ. Ἰ.Α. Παπαδοπούλου, Μαριολογία (ΣΤ').

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Παράρτημα.

Βιβλιογραφία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Μενάνδρου 4—Ἀθήναι—Τηλ. 533.805

Ἵπεύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης
Ἰασωνίδου 22 — Σούρμενα